

"Načrt usposabljanja za interpretatorja
evropske naravne in kulturne dediščine"

Rural Heritage

2020-1-ES01-KA202-082577

**RURAL
HERITAGE**

METODOLOŠKI VODNIK

**"INTERPRETATOR NARAVNE IN KULTURNE
DEDIŠČINE"**

2020 - 2022

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Projekt RURAL HERITAGE: Načrt usposabljanja za interpretatorje naravne in kulturne evropske dediščine. Projekt ERASMUS+: 2020-1-ES01-KA202-082577.

**RURAL
HERITAGE**

Projekt RURAL HERITAGE: Načrt usposabljanja za interpretatorja
evropske naravne in kulturne dediščine

Projekt ERASMUS+: 2020-1-ES01-KA202-082577

METODOLOŠKI VODNIK

"INTERPRETATOR NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE"

NOVE KOMPETENCE IN METODOLOGIJA

INTELEKTUALNI IZHOD 1 (IO1)

2020 - 2022

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

IO1-METODOLOŠKI VODNIK ZA NOVE KOMPETENCE INTERPRETATORJA NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE

INDEX

1. UVOD IN KONCEPTI	2
2. UČNI NAČRT NOVE KVALIFIKACIJE	8
2.1. OPIS POKLICNEGA PROFILA	9
2.1.1. Splošna kompetence.....	9
2.1.2. Kompetenčne enote	9
2.1.3. Moduli usposabljanja.....	10
2.1.4. Delovna področja in poklicne naloge.....	10
2.1.5. Strokovno področje	12
2.1.6. Ustrezna delovna mesta	12
2.1.7. Delovni pogoji	12
2.1.8. Prečne kompetence (in osebne značilnosti).....	13
2.2. OPIS KOMPETENČNE ENOTE.....	14
2.2.1. KOMPETENČNA ENOTA 1 (CU1): Oblikovanje in razvoj dejavnosti interpretacije naravne in kulturne dediščine	14
2.2.2. KOMPETENČNA ENOTA 2 (CU2): Vodnik-interpretator materialne in nematerialne kulturne dediščine	20
2.2.3. KOMPETENČNA ENOTA 3 (CU3): Vodnik-interpretator naravne dediščine in kulturnih krajin.	28
3. METODOLOGIJA: NOVE PEDAGOŠKE METODOLOGIJE ZA USPOSABLJANJE O INTERPRETACIJI EVROPSKE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE	35
3.1. UVOD. SPLOŠNA NAČELA.....	35
3.2. DIDAKTIČNA METODOLOGIJA PRI USPOSABLJANJU INTERPRETATORJE KULTURNE DEDIŠČINE.....	38
4. SLOVAR	39

1. UVOD IN KONCEPTI

**RURAL
HERITAGE**

1 UVOD IN KONCEPTI

Naložbe v izobraževanje in spretnosti veljajo za ključno strateško prednost za družbeno in gospodarsko rast, inovacije in povečanje produktivnosti. Kvalifikacijski okviri imajo pomembno vlogo pri povezovanju izobraževalnih ciljev in programov. Kvalifikacija je uradni rezultat postopka ocenjevanja in potrjevanja, ki ga opravi pristojni organ, in so običajno v obliki dokumentov, kot so spričevala ali diplome. Kvalifikacije določajo, da je posameznik dosegel učne rezultate v skladu z predpisanimi standardi. Kvalifikacijski profil ali standard je skupno, uporabno delovno orodje za opis kvalifikacije, ki pomaga izraziti predstave o spretnostih, kompetencah in znanju osebe po končanem izobraževanju, tj. omogoča vpogled v pričakovane učne rezultate procesa izobraževanja in usposabljanja. Kvalifikacijski profili so poleg poklicnih standardov podlaga za razvoj učnih načrtov za en ali več programov.

Če primerjamo opise kvalifikacij po Evropi, postaja jasno, da obstajajo različni pristopi glede virov, ravni podrobnosti, oblike, strukture ter je očitno pomanjkanje enotnosti pri opredelitvi učnih izidov. Z druge strani, pa obstajajo podobnosti, ki nam omogočajo, da delamo na razvoju nadnacionalnega profila kvalifikacij in poklicev - v procesih samega razvoja kvalifikacij in poklicev ter determiniranja spretnosti v kontekstu sklicevanja na evropsko ogrodje kvalifikacij.

1.1. O PROJEKTU "RURAL HERITAGE"

Projekt RURAL HERITAGE za inovacije v poklicnem izobraževanju in usposabljanju predlaga načrt usposabljanja v podporo evropskim politikam, katerih cilj je, da evropska kulturna dediščina postane dejavnik gospodarskega in družbenega razvoja. Naravna in kulturna dediščina ponujata velik potencial za oživitev podeželskih območij, kjer ima sektor kulturnega turizma ogromen potencial za rast in ustvarjanje delovnih mest, poleg tega pa obstaja skrita in premalo raziskana tradicija, ki se mora bolj izpostaviti in na ta način predstaviti evropsko globalno dediščino.

Za zadovoljitev tega naraščajočega povpraševanja so potrebni tolmači, interpretatorji, ki bodo sposobni razvijati turistično uporabo kulturne in naravne dediščine. Evropski sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja kaže jasno potrebo po turističnih strokovnjakih, specializiranih za naravno kulturno dediščino, zlasti za tolmačenje, interpretativne in komunikacijske tehnike.

Pomembno vlogo pri poklicnih kvalifikacijah imajo tudi ključne kompetence, ki oblikujejo posameznikovo poklicno rast in mu omogočajo opravljanje različnih vlog v družbi. Ključne kompetence so nepogrešljive ne le za posameznikovo delovno življenje, temveč tudi z vidika osebnega razvoja, vključenosti v širše družbeno okolje in vseživljenjskega učenja.

Pomembno je, da učitelje poklicnega izobraževanja in usposabljanja podpremo z novimi kompetenčnimi enotami in inovativnimi metodologijami, ki bodo bodočim strokovnjakom omogočile pridobivanje znanja in spretnosti za interpretacijo snovne in nesnovne dediščine. Projekt razvija aktivne in čustvene strategije poučevanja in učenja, ki bodo sčasoma uporabne za prakso posredovanja dediščine v turističnih dejavnostih.

Cilji projekta so:

- a) Prispevati k profesionalizaciji in gospodarskemu razvoju na podlagi uporabe naravne in kulturne dediščine z načrtom usposabljanja in konkretnimi intelektualnimi rezultati, ki jih bodo lahko uporabljali izvajalci usposabljanja, študenti in podeželsko prebivalstvo, ter na ta način izboljšati dostop do usposabljanja za vse.
- b) Spodbujati prenos evropske naravne in kulturne dediščine in prispevati k izboljšanju sedanjih poklicnih kvalifikacij z oblikovanjem novih kompetenčnih enot "EVROPSKI INTERPRETATOR NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE".
- c) ozaveščanje o pomenu naravne in kulturne dediščine na lokalni, nacionalni in evropski ravni ter o njenem vzajemnem priznavanju s pomočjo interpretacije dediščine v turističnih storitvah.
- d) spodbujanje medkulturne in medgeneracijske izmenjave kot načina približevanja naravni in kulturni evropski dediščini.

Cilj projekta je vključevanje ciljnih skupin s konstantno izmenjavo izkušenj med mrežo zainteresiranih skupin in neposrednimi udeleženci. Glavne ciljne skupine projekta so:

- 1) Ljudje s podeželja (nekvalificirani mladi in ženske, brezposelni delavci, turistični vodniki, podjetniki, lastniki podeželskih turističnih hotelov ali podjetij, lokalne oblasti).
- 2) izvajalci usposabljanja na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, učitelji in učenci iz formalnega in neformalnega sektorja poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter izobraževalna skupnost.
- 3) Strokovnjaki, povezani s turizmom, dediščino, okoljskim izobraževanjem itd., in strokovnjaki s področja razvoja podeželja, narav, regionalne in lokalne uprave itd.

Projekt poleg drugih inovativnih strategij ustvarja nove poklicne kompetence, evropsko razsežnost in aktivno-čustvene metodologije, ki trenutno ne obstajajo v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, vse to pa je vključeno v METODOLOŠKEMU PRIROČNIKU (intelektualni izdelek 1-IO1), ki opisuje nove enote kompetenc in inovativni pedagoški pristop ter katerega glavni prejemniki so tisti, vključeni v sklop 2 opisanih ciljnih skupin (sektor poklicnega izobraževanja in usposabljanja).

1.2. O KONCEPTU INTERPRETACIJE DEDIŠČINE

Namen interpretacije dediščine je relativno nov in ga je mogoče zaslediti v sredini prejšnjega stoletja s prvimi ameriškimi teoretiki. Interpretacija dediščine je bila v svojih začetkih v osnovi osredotočena na naravni del dediščine, na naravno krajino, postopoma pa so se ji dodajali drugi koncepti, ki so izhajali iz ekoturizma ali naravnega turizma, kmečkega turizma in kulturnega turizma, vse do danes, ko so zajeta različna področja, povezana z dediščino.

Z akademskega vidika je eden od pomenov "interpretacije dediščine" razumljen kot dejavnost, ki omogoča predstavitev dediščine turistom, obiskovalcem in/ali splošnemu prebivalstvu s pomočjo različnih virov, metod in tehnik, tako da se pri obiskovalcu spodbudijo čutila in občutki do interpretiranega vira dediščine.

Interpretacija torej temelji na kulturnih in/ali naravnih dokazih, materialnih ali nematerialnih, ki jih najdemo na določenem kraju, ter je naravnana k spodbujanju, dinamiziranju in ohranjanju teh elementov v njihovem prvotnem, originalnem kontekstu. V ta namen je cilj vedno obravnava *in situ* in čim večja kontekstualizacija dediščinskih virov, ki podaja pravi pomen interpretirane vsebine posameznih elementov.

Interpretacija dediščine je učinkovito orodje za posredovanje pomena vrednot dediščine, kot je navedeno v Beli knjigi o okoljskem izobraževanju v Španiji, ki jo je leta 1999 objavilo ministrstvo za okolje in je v skladu z mednarodnimi standardi za interpretacijo dediščine.

Ena prvih osebnosti in strokovnjakov, ki so teoretično utemeljili in postavili temelje interpretacije dediščine, je bil **Freeman Tilden** (1883-1980), ameriški pisatelj in novinar, ki ga moramo upoštevati, ko govorimo o INTERPRETACIJE DEDIŠČINE, saj je razumel, da je "interpretacija izobraževalna dejavnost, katere cilj je razkrivanje pomenov in medsebojnih povezav z uporabo izvirnih predmetov, z neposrednim stikom z virom ali s pomočjo ilustrativnih sredstev, in ne zgolj podajanje informacij o dejstvih", kar bi z naše strani dodali "... vzbujanje občutkov pri gledalcu, da bi se ta zavedel zgodovinske vrednosti interpretiranega elementa".

Ko govorimo o interpretaciji dediščine podeželja, ne nameravamo narediti "točke in odmika" od INTERPRETACIJE DEDIŠČINE, temveč želimo za podeželsko okolje in njegovo dediščino vzpostaviti posebno metodologijo, ki je zanj značilna in izvirna. Naš cilj je prispevati k postavitvi temeljev za specifičnost, ki si jo zasluži, vzporedno z metodologijo, ki se uporablja pri interpretaciji naravnih krajin ali ustreznih arinterpretacije dediščinetekturnih elementov urbanega okolja.

Menimo, da mora imeti evropska podeželska dediščina svoj prostor in posebno metodologijo pri interpretaciji.

Tolmač evropske naravne in kulturne dediščine je strokovnjak, ki posreduje med turistom ali obiskovalcem in pomenom interpretiranega podeželskega vira, tako da obiskovalci pridobijo celovitejšo izkušnjo ter se v njih vzbudi odnos empatije in spoštovanja do interpretiranega elementa.

Strinjamo se s stališčem, da lahko obiskovalci, če spoznajo naravo in značilnosti kraja, zanimivega za dediščino, v njem uživajo na konstruktiven način. Po drugi strani pa opažamo, kako dragocene elemente podeželske dediščine, za katere ne veljajo instrumenti varstva (na primer stavbe in interpretacije dediščineše, zgrajene s tradicionalnimi metodami, tehnikami in materiali), na koncu uničijo ali poškodujejo lastniki sami, ker se jim ne zdijo pomembni. Tu se lahko z delom interpretatorja, interpretatorja evropske kulturne in naravne dediščine razvije pedagoška in ozaveščevalna naloga, ki lahko poleg ozaveščanja turistov ali obiskovalcev poveča tudi ozaveščenost lastnikov podeželskih zemljišč.

"Zaradi naraščajočega števila obiskovalcev se povpraševanje po osebi interpretatorja, interpretatorja dediščine povečuje tako pri javnih upravah kot pri zasebnih pobudah. Tolmač, interpretator dediščine je oseba, ki je usposobljena za pripravo razlagalnih sporočil, vsebine. Oseba, ki je sposobna uporabiti interpretacijo dediščine kot komunikacijsko orodje, tako da se obiskovalci prostora, kraja ali elementa dediščine

začnejo zanimati za dediščino, ki jo obiskujejo, in do nje razvijejo odnos spoštovanja in skrbništva." (Guide of recommendations for non-formal training in heritage interpretation - VI Seminar on Interpretation of Natural and Cultural Heritage CENEAM, Valsaín-Segovia, 9.-11. junij 2011).

O interpretaciji se z akademskega in izobraževalnega vidika govori že več kot sedem desetletij, pred kratkim pa smo začeli govoriti o *interpretaciji kulturne in naravne dediščine* z globalnega vidika, vključno s tradicijami ali nesnovno dediščino, zgodovinsko dediščino, etnografsko dediščino in ljudsko arinterpretacije dediščinetekturo, naravnimi pokrajinami, pa tudi antropičnimi pokrajinami.

Čas je, da se posebej posvetimo usposabljanju za interpretacijo evropske podeželske dediščine kot značilnosti identitete, ne le za lokalne skupnosti, ki so nosilke te dediščine, temveč za celotno evropsko družbo kot jamstvo za zaščito in varovanje te dediščine. Prepričani smo, da lahko ta vizija prinese številne koristi; interpretacija dediščine je temeljni element uspešnega ohranjanja dediščine, lahko navdihuje obiskovalce in ustvarja občutek ponosa posameznika in skupnosti, zaradi nje obiskovalcem ni vseeno za dediščino; obenem bo interpretacija dediščine podeželja razlog, zakaj obiskovalci prihajajo na območje dediščine, in jim pomaga ustvariti lastno izbiro načinov doživljanja in učenja o območju in njegovi zgodovini.

Interpretacija dediščine je eden najpomembnejših izzivov sodobnega upravljanja dediščine." Zato mora naloga interpretacije postati bistveni del ohranjanja dediščine in hkrati prispevati k družbeni in gospodarski dinamiki podeželskega okolja.

1.3. O PERSPEKTIVAH KVALIFIKACIJ IN POKLICEV

Rezultat dejavnosti, predlagane v tem vodniku, je profil kvalifikacije, ki vključuje opis kvalifikacije: raven kvalifikacije, obseg, skupne učne enote itd. V tem okviru se profili kvalifikacij razvija z namenom, da se prilagodi prihodnjim poklicnim kvalifikacijam v skladu z novim pogledom na interpretacijo blaginje kulturne in naravne dediščine v več evropskih državah, da se ljudem omogoči pridobitev kvalifikacij, ki jim bodo omogočile uspešno poklicno pot in napredovanje ali nadaljnje izobraževanje, ter da se razvijejo poklicne kvalifikacije v skladu z določbami vključenih držav, pa tudi za spodbujanje načel vseživljenjskega učenja za druge starostne kategorije. Profil določa možno število enot skupnih učnih izidov.

Poklici v tradicionalnem smislu ne sledijo več dinamiki trga dela. Namesto tega izražajo kompleksnost nalog, ki jih morajo delavci opravljati, kar se na področju dela nenehno spreminja. Vse interpretacije dediščinetrejši gospodarski razvoj, zlasti razvoj novih tehnologij in storitev, povzroča stalno nadgrajevanje obstoječih poklicev in razvoj novih - oziroma nadgrajevanje in razvoj poklicnih kvalifikacij, potrebnih za opravljanje poklica ali sklopa nalog znotraj določenega poklica.

Ta intelektualni rezultat, ki je v nadaljevanju označen kot IO1, temelji na dveh analizah ponudbe kvalifikacij poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter na analizi kompetenc za kvalifikacijski profil Interpretator kulturne in naravne dediščine, ki sta bili opravljeni v vsaki partnerski državi.

Namen Metodološkega vodnika novih kompetenc za interpretatorja kulturne in naravne dediščine je določiti okvir za razvoj novih ali posodobitev obstoječih kvalifikacij na

sekundarni ravni izobraževanja. Vodnik opisuje strukturo in obseg poklicne kvalifikacije ter vsebuje nasvete/priporočila za zagotovitev ustreznosti določene mednarodne kvalifikacije.

Mednarodne kvalifikacije se razvijajo v okviru razvoja in izvajanja dveh evropskih pobud: evropskega ogrodja kvalifikacij (EQF) in evropske klasifikacije spretnosti/kompetenc, kvalifikacij in poklicev (ESCO). V skupnem poročilu Sveta in Komisije iz leta 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) je opredeljena potreba po povečanju preglednosti, primerljivosti in priznavanja spretnosti in kvalifikacij v EU. Za uresničitev teh prednostnih nalog je potrebna izmenjava informacij o ekonomskih kazalnikih, tehničnem razvoju, socialno-ekonomskih podatkih in operativnem znanju o razvoju nacionalnih kvalifikacij. Prav tako je treba upoštevati strategije internacionalizacije držav in razloge za sodelovanje.

Ta priročnik ni podroben priročnik za razvoj polne, tako imenovane skupne kvalifikacije za interpretatorja dediščine podeželja in je bolj usmerjen v poklicni profil in opis kompetenc. Glede na posamezne države se kvalifikacijski okviri in določbe regulativnih organov za razvojne postopke in priznavanje razlikujejo. Smernice opisujejo nekatera splošna načela in priporočila glede postopkov razvoja poklicnega profila na višji sekundarni ravni izobraževanja. V dokumentu je predlagana tudi struktura poklicnega profila za poklic interpretatorja kulturne in naravne dediščine. Vsebuje obrazce za opis kvalifikacije in obrazec za opredeljene enote učnih izidov ter zahtevane kompetence.

2. UČNI NAČRT NOVIH KVALIFIKACIJ

**RURAL
HERITAGE**

2 UČNI NAČRT NOVIH KVALIFIKACIJ

2.1. OPIS POKLICNEGA PROFILA

Opisujemo nov poklicni profil, tj. različne naloge, ki jih je mogoče opravljati s poklicnim usposabljanjem. Za ta namen smo uporabili poklicno analizo in popis sklopa dejavnosti, ki sestavljajo poklic, na podlagi znanja, spretnosti in sposobnosti, potrebnih za njegov razvoj.

Oprelitev ciljev poklicnega profila in njegovih kompetenc temelji tako na vprašalniku, ki ga je oblikoval CPI (projekt partner specializiran za oblikovanje novih poklicnih standardov), na katerega so odgovorili različni strokovnjaki na tem področju ter ostali zainteresirani udeleženci, kot na predhodni analizi obstoječe ponudbe kvalifikacij v državah partnerstva.

V nadaljevanju navajamo opis glavnih značilnosti poklicnega profila in kompetenc, ki temeljijo na teh rezultatih.

Če je cilj interpretacije kulturne in naravne dediščine uresničiti kot nekaj, kar presega preprosto predstavitev informacij in znanja, je nedvomno treba uporabiti določen komunikacijski pristop ter določen sistem predstavitve in upravljanja virov.

Naslov: "Vodnik-interpretator evropske naravne in kulturne dediščine"

Raven kvalifikacij: EQF 4

Kredit: (300 ur)

2.1.1. Splošna usposobljenost

- Izvajanje dejavnosti za ponovno ovrednotenje evropske naravne in kulturne dediščine, tako da jo spremenijo v vir za uživanje prebivalstva,
- uporaba dediščine kot turističnega vira ter načrtovanje in razvoj dejavnosti interpretacije dediščine na podeželju,
- biti sposoben analizirati in prepoznati elemente z interpretativnim potencialom in njihovo komunikacijo - interpretacijo obiskovalcem z različnimi interpretativnimi mediji, tehnikami in podporo za interpretacijo dediščine kot disciplino in orodje za ustvarjanje prijetnih izkušenj za obiskovalce (olajšanje povezave med obiskovalci in dediščino podeželja) ter instrument za ohranjanje dediščine podeželja.

Vodnik-interpretator naravne in kulturne dediščine je sposoben spremljati posameznike ali skupine pri obiskih podeželskih območij, pri čemer razlaga, ponazarja in predstavlja vrednote njihove kulturne in naravne dediščine ter krajine na varen način, ob upoštevanju veljavnih predpisov o preprečevanju tveganj pri delu in varnosti za ljudi in okolje.

2.1.2. Kompetenčne enote

CU1: Izvajanje načrtovanja in razvoja dejavnosti interpretacije dediščine na podeželju.

CU2: Vodenje in interpretacija materialne in nematerialne kulturne dediščine podeželja za turiste in obiskovalce.

CU3: Vodenje in interpretacija kulturne dediščine in naravne krajine za turiste in obiskovalce.

2.1.3. Povezani moduli usposabljanja

MODUL 1: Oblikovanje in izvajanje dejavnosti interpretacije dediščine v podeželskem okolju (75 ur)

MODUL 2: Vodnik - interpretator materialne in nematerialne kulturne dediščine podeželja za turiste in obiskovalce. (150 ur)

MODUL 3: Vodnik-interpretator kulturne dediščine in naravne krajine za turiste in obiskovalce. (75 ur).

2.1.4. Delovna področja in poklicne naloge

10

PODROČJA DELA	STROKOVNE NALOGE
1. Analiza informacij in opredelitev potencialno zanimivih virov podeželske dediščine	
ISKANJE IN ANALIZA INFORMACIJ.	<ul style="list-style-type: none">- identifikacija in izbira natančnih virov informacij o naravni in kulturni dediščini.- Namizne analize in raziskave na samem kraju, podeželju, vključno s pogovori z lokalnim prebivalstvom.- Iskanje, izbira in obdelava informacij o virih dediščine.- Organizacija, obdelava in posodabljanje informacij.- Sodelovanje z nosilci tradicije in uporaba različnih virov informacij pri pripravi organizacijskega načrta izvajanja interpretacije naravne in kulturne dediščine.
PREPOZNAVANJE POTENCIALNO ZANIMIVIH VIROV NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE NA PODEŽELJU.	<ul style="list-style-type: none">- Analiza virov podeželske dediščine (naravne ali kulturne).- Opredelitev značilnosti z interpretativnim potencialom in zanimanjem z vidika turizma in ohranjanja dediščine
ANALIZA POSEBNIH CILJNIH SKUPIN	<ul style="list-style-type: none">- Analiza udeležencev (dejanskih in potencialnih).- Prilagajanje informacij glede na ciljno skupino udeležencev.
2. oblikovanje interpretativne aktivnosti in turističnih dejavnosti ali storitev v zvezi s naravno in kulturno dediščino	
PRVA RAVEN INTERPRETACIJE	<ul style="list-style-type: none">- Določitev najpomembnejših pomenov naravne in kulturne dediščine na podeželju- oblikovanje učinkovitih, ustvarjalnih in prijetnih razlagalnih sporočil, prilagojenih ciljnim skupinam- Izbira interpretativnih sredstev in medijev za "povezovanje" obiskovalcev s naravno in kulturno dediščino.
OBLIKOVANJE DEJAVNOSTI IN NAČRTOV ZA INTERPRETACIJO.	<ul style="list-style-type: none">- Izbira interpretativnih tehnik, ki jih je treba uporabiti- Oblikovanje interpretativnih turističnih dejavnosti ali poti- Oblikovanje in predstavitev večpredstavnostne vsebine in znanj- sposobnost uporabe IKT za organizacijo in interpretacijo naravne in kulturne dediščine ter razlikovanje med IKT orodji ter izbira najprimernejše programske opreme za vsako načrtovano dejavnost.- Priprava načrtov za interpretacijo naravne in kulturne dediščine, kot instrumentov za trajnostni gospodarski razvoj in ohranjanje dediščine na podeželju.- Izvajanje promocijskih dejavnosti za privabljanje obiskovalcev

3. Načrtovanje in organiziranje	
NAČRTOVANJE/ORGANIZACIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Načrtovanje organizacijskih dejavnosti (časovni raspored, logistika, finance, varnost itd.) za izvedbo interpretacije. - Izvajanje finančnih dejavnosti in storitev (oblikovanje cen storitev, vključno z izračunom stroškov, davkov, prispevkov in drugih dajatev) ter upoštevanje koncepta trajnostnega razvoja.
4. Upravljanje in izvajanje dejavnosti, storitev ali načinov interpretacije.	
RAZVOJ INTERPRETACIJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE S POSAMEZNIKI ALI SKUPINAMI.	<ul style="list-style-type: none"> - Sprejemanje in pozdravljanje obiskovalcev ter dajanje jasnih in natančnih navodil. - Razvoj interpretacije dediščine, ki je prijetna, organizirana, tematska in z jasnim sporočilom. - interpretiranje dediščine podeželja in drugih kulturnih virov regionalnega in lokalnega okolja v okviru poti, izletov ali obiskov, ki se prilagajajo različnim kontekstom in profilom skupin ali posameznikov. - Zagotavljanje pravilne izvedbe dejavnosti/storitve in ustvarjanje priložnosti za razlago. - podpirati katero koli drugo turistično ali izobraževalno dejavnost. - varno vodenje skupine med dejavnostjo, preprečevanje in reševanje konfliktov.
OBISKOVALCEM IN DRUGIM CILJNIM SKUPINAM ZAGOTOVITI INFORMACIJSKO IN INTERPRETATIVNO GRADIVO.	<ul style="list-style-type: none"> - Vzpostavitev prostorov za informiranje, interpretacijo in promocijo - Zagotavljanje informacij o tolmačenju prek različnih medijev - Obiskovalcem ponudite razlagalno in promocijsko gradivo. - Informacije o lokalnih ali regionalnih podeželskih krajih, dogodkih itd. - preverjanje zalog gradiva in njegova izmenjava med turističnimi, informacijskimi in drugimi centri.
OCENJEVANJE	<ul style="list-style-type: none"> - Ankete in intervjuji z udeleženci - Vrednotenje dejavnosti
5. Administracija in komunikacija	
ADMINISTRATIVNO TER STATISTIČNO IN ANALITIČNO DELO	<ul style="list-style-type: none"> - Urejanje arinterpretacije dediščineva - Priprava in upravljanje evidenc - Zbiranje in spremljanje podatkov o obiskovalcih - Priprava statističnih podatkov - Oblikovanje in priprava povzetkov ter ustnih in pisnih poročil - Svetovanje obiskovalcem pri odločanju o izdelkih ali storitvah na podeželju - Finančno upravljanje
KOMUNIKACIJA Z OBISKOVALCI TER TURISTIČNIMI IN KULTURNIMI ORGANIZACIJAMI V ŠIRŠEM SMISLU.	<ul style="list-style-type: none"> - Jasno in natančno zagotavljanje informacij in navodil. - Obravnava pritožb in pohval - Dajanje jasnih in natančnih informacij ter vzpostavljanje stikov z ljudmi. - Ohranjanje stikov z viri informacij in institucijami.
6. Varovanje zdravja in okolja/ nadzor kakovosti	
ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI	<ul style="list-style-type: none"> - Zagotavljanje kakovosti dela - Delo v skladu z etičnim kodeksom v turizmu - Upoštevanje predpisov o varnosti in zdravju pri delu.

2.1.5. Poklicno področje

Strokovno okolje

Vodnik-interpretator naravne in kulturne dediščine opravlja svojo poklicno dejavnost na področju turizma (kot oblike trajnostnega razvoja podeželja), namenjeno interpretaciji dediščine in spremljanju turistov; v javnih ali zasebnih subjektih, ne glede na velikost podjetja, samozaposlen ali kot zaposleni, ne glede na pravno obliko podjetja. Svojo dejavnost opravljajo, kadar je to primerno, funkcionalno in/ali interpretacije dediščineerarinterpretacije dediščinečno odvisno od nadrejenega. Njihovo poklicno dejavnost ureja pristojna uprava. Pri razvoju poklicne dejavnosti se v skladu z zakonskimi predpisi uporabljajo načela splošne dostopnosti in vsestranskega oblikovanja ali oblikovanja za vse osebe.

Proizvodni sektorji

Vključena je v proizvodni sektor turizma, zlasti v spremljevalne in razlagalne storitve za turiste pri promociji kulturne in naravne dediščine podeželja.

2.1.6. Ustrezna delovna mesta

Najpomembnejši poklici in delovna mesta so naslednji:

- Vodnik-interpretator podeželske dediščine.
- Spremljanje oseb in skupin na udeležbi.
- Pomočnik za ohranjanje dediščine in promocijo podeželja.
- Podpora programom okoljskega ozaveščanja.
- Lokalni predstavnik turistične agencije ali drug posrednik.
- Pomočnik turistične skupine v nastanitvenih objektih na podeželju ali drugih turističnih storitvah na podeželju.

2.1.7. Delovni pogoji

Sredstva in oprema za proizvodnjo in delo

- Prilagodljiv delovni čas
- Delo na prostem in v zaprtih prostorih
- Informacijska pisarna z opremo
- Informacijske tehnologije
- pisarniška sredstva in oprema (osebni računalnik, avdiovizualna oprema, elektronski mediji, telefon, fotokopirni stroj itd.)
- Informacijsko, promocijsko gradivo
- Prevozna sredstva
- Kulturni objekti in naprave, interpretativni centri, podeželske stavbe za različne namene in objekti v naravnih, kulturnih in turističnih prostorih na podeželju, krajini
- Reprodukcijske in predstavitvene elemente dediščine

Izdelki, storitve in rezultati

- Interpretativno, ustrezno gradivo in informacije o naravni in kulturni dediščini in drugih virih podeželskega turizma,

- Storitve tolmačenja, interpretacije, usmerjanja, pomoči in spremstva. Vodenje in nadzorovanje priprave načrta poti, poti, obiska ali storitve. Sprejem, spremstvo, pomoč in vodenje posameznih turistov in skupin.

Uporabljeni in pripravljene izdelki, materiali in informacije

- Vse vrste informacij, dokumentacije in interpretativnega gradiva v tiskani, fizični, IKT in spletni obliki o kulturni in naravni dediščini ter drugih virih in storitvah podeželskega turizma.
- Predstavitve, povzetki, ponovna objava itd.
- Splošna in posebna bibliografija. Načrti in zemljevidi. Zakonodaja o turizmu, ohranjanju kulturne in naravne dediščine ter trajnostnem razvoju podeželja.
- Dokumenti, ki izhajajo iz upravljanja obiska ali poti.
- Priročniki za prvo pomoč.
- Akcijski protokoli in pomoč ter statistična poročila.

2.1.8. Prečne kompetence (in osebne značilnosti)

- Vljudno in spoštljivo vedenje
- Komunikacijske sposobnosti
- Strpnost, potrpežljivost in prilagodljivost
- Ustvarjalnost
- Prijaznost, prijaznost
- Empatija in čustvena inteligenca
- Prepričljivost, samozavest
- Samostojnost
- Zanesljivost
- Občutek odgovornosti
- Vključenost v podeželsko okolje
- Psihološke in pedagoške kompetence
- Karizmatičnost
- Intuicija
- Tehnike vodenja skupine
- Vodenje
- Sposobnost upravljanja tveganj
- Sposobnost obvladovanja konfliktov

2.2. OPIS ENOT USPOSOBLJENOSTI

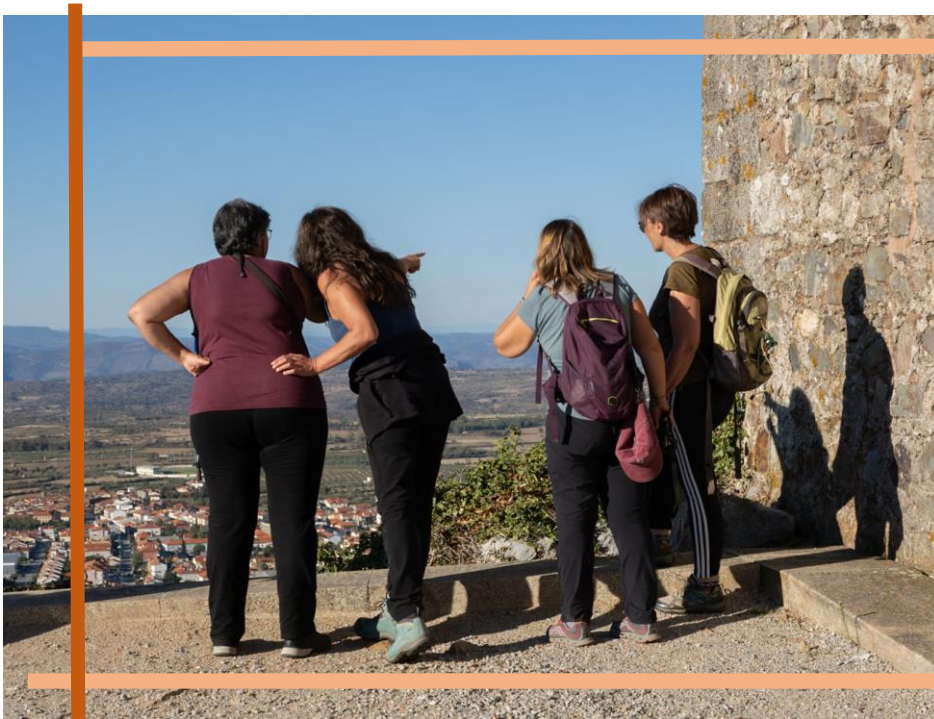
2.2.1. KOMPETENČNA ENOTA 1 (CU1): Oblikovanje in razvoj dejavnosti interpretacije dediščine na podeželju

2.2.1.1. Uvod

Interpretacija dediščine je strateška komunikacijska tehnika, ki z razumljivimi in privlačnimi sporočili poskuša povezati obiskovalce z dediščino, ki jo je treba spoznati, v tem primeru s podeželsko dediščino (kulturno in naravno, materialno in nematerialno).

Namen interpretacije je v sproščenem in prijetnem vzdušju razkriti pomen kraja ali elementa dediščine, da bi v obiskovalcih vzbudili spoštovanje in zavezanost k ohranjanju. Opišemo jo lahko tudi kot "umetnost" posredovanja vrednot dediščine na *samem kraju* nestrokovnim obiskovalcem in heterogenim skupinam, ki kraj obišejo v prostem času.

14

Čeprav se je interpretacija v začetku uporabljala kot metoda posredovanja obiskovalcem zaščitene naravnih območij, se je razširila na področje turizma, saj ponuja čar, da se javnost na drugačen način približa kraju. Lahko uporablja tudi pri upravljanju in ohranjanju dediščine ter pri razvoju podeželja, pri čemer lokalno prebivalstvo stopi v neposreden stik z obiskovalci prek strategij, v katerih oba postaneta protagonista.

Obstajajo tri osnovne komponente, ki vključujejo vse različne spretnosti in kompetence, ki opredeljujejo delo interpretatorjev in, ki jih morajo znati uporabljati, da bi ustvarili priložnosti za tolmačenje: kompetence glede poznavanja udeležencev, kompetence glede uporabe tehnik interpretacije in kompetence glede poznavanja virov.

Ta kompetenčna enota vključuje bistvena znanja, spretnosti, veščine in postopke, ki so potrebni za doseganje poklicnih standardov in vsebin usposabljanja v teh treh osnovnih komponentah, ki jih mora imeti vsak interpretator.

2.2.1.2. Cilji

Usposabljanje interpretatorja naravne in kulturne dediščine bo omogočilo, da pridobi znanje, spretnosti in veščine, potrebne za:

- * prispevanje k revalorizaciji naravne in kulturne dediščine, tako da jo spremenite v vir za uživanje prebivalstva in jo uporabite kot turistični vir.
- * oblikovanje in razvijanje dejavnosti interpretacije dediščine z uporabo možnosti podeželskih območij.
- * obvladovanje postopkov analize virov dediščine, prepoznavanje elementov z interpretativnim potencialom in postopek za njihovo posredovanje - interpretacijo obiskovalcem z različnimi interpretativnimi izdelki, storitvami in dejavnostmi ali interpretativnimi mediji.
- * uporabo različnih komunikacijskih tehnik, sredstev in podpore za interpretacijo dediščine kot orodja za ustvarjanje prijetnih izkušenj za obiskovalce in omogočanje povezave med zanimanjem obiskovalcev in pomenom podeželske dediščine na splošno ali njenih konkretnih vidikov.
- * ozaveščanje o pomenu interpretacije za izboljšanje in preprečevanje izgube podeželske dediščine ter spodbujanje odnosa do ohranjanja določenega kraja in dediščine na splošno.

15

2.2.1.3. Ure poučevanja in učenja

75 ur

2.2.1.4. Seznam učnih izidov (= končne sposobnosti)

1. Analiza informacij in identifikacija potencialno zanimivih virov podeželske dediščine

ZNANJE:

- Razumevanje pomena interpretacije dediščine, njenega konteksta, okolij za njeno uporabo in njenega potenciala kot instrumenta komuniciranja in upravljanja ter ohranjanja na podeželju.
- Spoznavanje, kako lahko naravna in kulturna dediščina podeželja z interpretacijo prispeva k trajnostnemu gospodarstvu.
- Posodobljenje znanj o virih dediščine ter dokumentarnih in ustnih virih ter razumevanje pomena poglobljenega raziskovanja in poznavanja virov.
- Poznavanje postopkov za analizo virov naravne in kulturne dediščine, prepoznavanje elementov/značilnosti z interpretativnim potencialom in določanja pomena vira.

ZNANJA IN SPRETNOSTI:

- Sposobnost preverjanja in ocenjevanja zanesljivosti in veljavnosti virov informacij.

STALIŠČA:

- Prepričanje, da izvajanje interpretacije prispeva k izboljšanju dediščine podeželja in spodbujanju odnosa, ki je naklonjen njegovemu ohranjanju, ter k izboljšanju kakovosti življenja lokalnega prebivalstva.

2) Oblikovanje interpretativnih proizvodov in turističnih dejavnosti ali storitev v povezavi s podeželsko dediščino.

ZNANJE:

- Poznavanje načinov in orodij za interpretacijo ter meril za izbiro interpretativnih sredstev.

ZNANJA IN SPRETNOSTI:

- biti sposoben uporabiti model interpretativnega procesa za oblikovanje interpretativnih izdelkov ali storitev
- spretnosti analize za opredelitev elementov z največjim interpretativnim potencialom na delovnem območju ali ozemlju.
- Sposobnost prepoznavanja ciljne skupine
- Sposobnost prepoznati ključno idejo kraja, njegovo bistvo ali "duh kraja", in jo preoblikovati v sporočilo ali idejo, okoli katere se vrti "interpretativni izdelek".
- spretnosti pri izbiri in odločanju o možnosti uporabe različnih interpretativnih medijev, vključno z lastnim posredovanjem v vlogi interpretatorja vodnika in načrtovanjem interpretacije.
- Sposobnost oblikovanja interpretativnih poti, tabel, znakov itd.
- Prepoznavanje, razumevanje in ocenjevanje dejavnikov kakovosti, kazalnikov in standardov.

STALIŠČA:

- Pozitivizem do izboljšanja in ohranjanja dediščine.
- Spoštovanje tradicionalnih kulturnih vrednot in podeželske dediščine.

3. Načrtovanje/organizacija

ZNANJE:

- poznati postopke za načrtovanje interpretacije in kako pripraviti načrt interpretacije.
- znati organizirati interpretacijske in vodniške turistične dejavnosti za različne ciljne skupine v skladu s časovnim okvirom na področju kulturne in naravne dediščine ter sodelovati z drugimi deležniki v skladu z lokalnimi predpisi.
- znanje o organizaciji logistike prevoza in zagotavljanju varnosti
- znanje o upravljanju finančnih dejavnosti.

ZNANJA IN SPRETNOSTI:

- sposobnost priprave delovnega načrta za interpretacijo in načrtovanja organizacijskih dejavnosti (logističnih, finančnih, varnostnih itd.)
- sposobnost organiziranja različnih dejavnosti v zvezi z interpretativnimi temami in ciljnim skupinami.

- sposobnost organiziranja logističnih dejavnosti glede časovnega okvira, prevoza in varnostnih ukrepov.
- sposobnost upravljanja finančnih dejavnosti in storitev (oblikovanje cen storitev, vključno z izračunom stroškov, davkov, prispevkov in drugih dajatev) ter upoštevanje koncepta trajnostnega razvoja
- sposobnost načrtovanja in organizacije različnih dejavnosti glede na vsebino, časovni okvir, ciljne skupine in druge akterje, vključno z različnimi delovnimi metodami in pristopi ter varnostnimi ukrepi.
- sposobnost upravljanja finančnih vidikov načrtovanega dogodka v okviru interpretacije dediščine.

4) Upravljanje in izvajanje dejavnosti, storitev ali poti interpretacije.

17

ZNANJE:

- Spoznavanje tehnike interpretacije in merila za izbiro primernejših tehnik.

ZNANJA IN SPRETNOSTI:

- Sposobnost analiziranja različnih skupin udeležencev ter uporabe osnovne metodologije interpretacije in interpretativnih tehnik za prilagajanje sporočil različnimi skupinami.
- Sposobnost ustvarjanja priložnosti za interpretacijo in izvajanja procesa interpretacije.
- Sposobnost oblikovanja močnih (učinkovitih) in ustvarjalnih (zabavnih) interpretativnih sporočil, ki interese obiskovalcev "povežejo" z naravnimi pomeni vira.
- Usposobljenost za izvajanje različnih interpretativnih tehnik v interpretativnih programih, pri razvoju interpretativnih medijev ter v neformalnih stikih.
- Sposobnost ocenjevanja učinkovitosti interpretacije, tako pri prenosu in sprejemanju interpretativnega sporočila kot tudi pri njegovem učinku.

STALIŠČA:

- občutljivost za potrebe, prepričanja in vrednote ciljne skupine in lokalnega prebivalstva.
- Empatija do obiskovalcev

2.2.1.5. Merila za ocenjevanje

Področje dela (področje ocenjevanja)	Merila za ocenjevanje Področja spretnosti in znanja, ki jih je treba preveriti	METODE	TOČKE
1. Analiza informacij in identifikacija virov dediščine podeželja	<ul style="list-style-type: none"> - razumevanje koncepta interpretacije dediščine in njenih glavnih značilnosti ter navedba možnih okolij za njeno uporabo. - Navedite primere možne uporabe interpretacije dediščine, kot instrumenta za ohranjanje dediščine in razvoj podeželja. - Predlaganje idej o uporabi dediščine kot turističnega vira s pomočjo interpretacije. - Spoznajte vrednote naravne in kulturne dediščine s primeri. - Razprava in izražanje stališč za ali proti uporabi interpretacije za ohranjanje dediščine in izboljšanje življenja lokalnega prebivalstva. - Razložite pomen tradicionalnih vrednot in njihovega ohranjanja. - Raziskovanje virov z uporabo več virov informacij. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	20
2. Oblikovanje interpretativnih izdelkov, dejavnosti in storitev v zvezi s podeželsko dediščino	<ul style="list-style-type: none"> - Uporabite interpretativni model in določite glavne pomene, ki jih je treba poudariti ob vsakem interpretativnem elementu. - Opišite glavne vidike, ki jih je treba upoštevati pri pripravi načrta tolmačenja. - Navedite in opišite različna sredstva in razlagalne podpore. - oblikovanje sporočil o določenih virih snovne in nesnovne dediščine za različne ciljne skupine. - Določite naravne in kulturne elemente/značilnosti z interpretativnim potencialom v posebnih primerih. - Ugotovite, kaj bi lahko bilo "bistvo ali duh" določenega kraja, okoli katerega bi lahko strukturirali dejavnosti interpretacije dediščine. - oblikovanje interpretativnih panojev o posebnih praktičnih primerih, krajih ali virih dediščine. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	30
3. Načrtovanje, organiziranje in upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> - Pripravite delovni načrt za razlago. - Opredelite glavne značilnosti ciljnih skupin. - Načrtujte organizacijske dejavnosti (logistične, finančne, varnostne itd.) za izvajanje interpretacije dediščine podeželja. - Določite načrt finančnega upravljanja (oblikovanje cen storitev, vključno z izračunom stroškov, davkov, prispevkov in drugih dajatev) in upoštevajte koncept trajnostnega razvoja. - zbiranje in spremljanje podatkov o obiskovalcih, priprava obrazcev za zbiranje statističnih podatkov in analitično delo. - oblikovanje in priprava povzetkov ter ustnih in pisnih poročil. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	20
4. Izvajanje interpretativnih dejavnosti, storitev ali poti.	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati primernost določene tehnike glede na vir, lokacijo, okoljske okoliščine in občinstvo. - Določiti, katera razlagalna sredstva je najbolje uporabiti v različnih situacijah. <p>Izvajanje delovnih nalog.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvijanje dejavnosti tolmačenja na učinkovit, ustvarjalen in zabaven način z uporabo komunikacijskih tehnik in razumljivih privlačnih sporočil, ki ustvarjajo prijetna doživetja. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Ustno - Aktivno izvajanje 	30
Skupno število točk 100			
Merila za sprejem: 60 točk			

2.2.1.6. Vsebina

1. Podeželje in njegova dediščina kot okolje za uporabo interpretacije dediščine. Interpretacija dediščine kot instrument za:
 - Trajnostni gospodarski razvoj s turizmom.
 - Upravljanje in ohranjanje dediščine podeželja.
2. Kaj je interpretator dediščine?
 - Opredelitev in kontekst interpretacije dediščine. Faze interpretacije (dokumentacija in znanstvena interpretacija, prevajanje in končna interpretacija v javnosti). Izvor in razvoj interpretacije dediščine.
 - Bistvene značilnosti interpretacije dediščine: prijetna, ustrezna, organizirana, tematska ali z jasnim sporočilom.
3. Viri dediščine na podeželju.
 - Izbor pomembnih in relevantnih virov naravne in kulturne dediščine podeželja.
 - Vrste virov:
 - * viri kulturne dediščine (etnografska dediščina, tradicionalna arhitektura, tradicionalne stavbe, arheološka, zgodovinska, umetniška in kulturna dediščina, običaji in festivali, muzeji itd.).
 - * viri naravne dediščine (naravni prostori, pokrajine itd.).
 - * Splošni viri: geografski, proizvodni, zgodovinski, gospodarski in kulturni kontekst.
4. Ciljno občinstvo za interpretacijo:
 - Splošna in neaktivna javnost (turisti, obiskovalci).
 - Osnovna metodološka orodja za analizo obiskovalcev (dejanskih in potencialnih).
5. Iskanje, izbira in obdelava informacij o virih dediščine:
 - Viri informacij: prepoznavanje, razlikovanje, primerjava in izbira.
 - Podpora in načini dostopa do informacij o dediščini podeželja.
 - Organizacija, obdelava in posodabljanje informacij. Prilagajanje informacij glede na skupine udeležencev.
6. Metodologija in tehnike interpretacije kot sklop komunikacijskih tehnik:
 - Ustvarjanje povezav med obiskovalcem in virom.
 - Interpretativne tehnike za prilagajanje sporočil različnim občinstvom in ustvarjanje priložnosti za interpretacijo.
7. Postopki za razvoj izdelkov za interpretacijo:
 - Analiza vira dediščine (naravne ali kulturne).
 - Opredelitev elementov z interpretativnim potencialom
 - Določitev pomena vira.
 - Ustvarjanje močnih (učinkovitih) in ustvarjalnih (prijetnih) interpretativnih sporočil, ki obiskovalce "povežejo" s pomenom dediščine podeželja.
 - Sredstva in mediji za razlago (osebno in neosebno). Merila za izbiro interpretativnih sredstev.
8. Načrtovanje interpretacije dediščine. Izdelava načrtov interpretacije in načrtovanje interpretativnih dejavnosti. Nadzor nad časom, ki je na voljo za izvajanje dejavnosti.

2.2.2. KOMPETENČNA ENOTA 2 (CU2): Vodnik-interpretator materialne in nematerialne kulturne dediščine

2.2.2.1. Uvod

Evropsko kulturno krajino, bodisi naravno, krajinsko ali/in arhitekturo, lahko razumemo kot zgodovinski predmet širokega in raznolikega spektra, ki se je oblikoval skozi stoletja. **Nesnovna dediščina in materialni izrazi dediščine gredo z roko v roki in enega ni mogoče razumeti brez drugega, sta vzporedna in medsebojno povezana.**

20

Podeželje ima bogato kulturno dediščino, ki se je v zadnjih desetletjih začelo stopnjevat in upoštevati njeno neskončno bogastvo. Vsi elementi, ki jo sestavljajo, so postali bistvena gonilna sila razvoja, ki osmišlja razvoj naše družbe kot celote in ne le podeželske.

Materialna in nematerialna kulturna dediščina podeželja (ljudska arhitektura, zgodovinska središča, verske stavbe, civilne zgradbe, arheološka najdišča, tradicije, prazniki, tradicionalna znanja itd.) imata instrumente varstva na lokalni, nacionalni, evropski in celo svetovni ravni. Potrebujemo strokovnjake, ki bodo podeželsko okolje dobro poznali in prispevali k njegovi interpretaciji z inovativnim in za podeželje specifičnim pristopom, saj njegova kulturna posebnost ostaja nespremenljiva na veliko bolj očiten način kot v mestnih okoljih.

Razumevanje materialnega kulturnega vira pomeni veliko več kot tehnični prenos na podlagi podatkov; ta inovativni in razlikovalni pristop se pojavi, ko za razlago tega elementa materialne dediščine uvedemo življenjsko filozofijo, lokalni jezik ali ustno izročilo.

Interpretacija dediščine je strateška komunikacijska tehnika, ki z razumljivimi in privlačnimi sporočili poskuša povezati obiskovalce z dediščino, ki jo je treba spoznati, v tem primeru s podeželsko dediščino (kulturno in naravno, materialno in nematerialno).

2.2.2.2. Cilji

Interpretacija je orodje, ki ga mora strokovnjak razviti, da bi obiskovalcu ali turistu približal dediščino, ki jo opazuje, s čustvenega in celo duhovnega vidika.

V ta namen je treba uporabiti kodo, ki je obiskovalcem razumljiva in jim omogoča, da se povežejo z dediščino in okoljem ter doživijo in razumejo, kaj vidijo. Zato funkcija ali naloga interpretacije vključuje veliko več kot le posredovanje znanja in dejstev, saj je eden glavnih ciljev sprožiti zaznave, ki vodijo do novih občutkov, in celo razmisliti o skritih občutkih, ki se jih neizkušeni obiskovalec ne bi zavedal.

Glavni cilj, ki se pričakuje od interpretacije kulturne dediščine podeželja, je, da je interpretator sposoben ustvariti nove občutke ali priklicati tiste občutke, ki so še skriti v obiskovalcu, ko je ta pred materialnim elementom dediščine.

Usposabljanje vodnika-interpretatorja snovne in nesnovne dediščine podeželja bo zagotovilo znanje, spretnosti in veščine, potrebne za:

1. Jasnim povezovanjem prikazanih elementov dediščine z najintimnejšimi osebnimi vidiki obiskovalca s tehnikami, ki interpretatorju omogočajo zaznavanje vidikov obiskovalčeve osebnosti in uporabo tega znanja za sprožanje čustev.
2. Dobrim poznavanjem snovne in nesnovne dediščine podeželja, vendar ne sme biti v skušnjavi, da bi obiskovalcem nudil zgolj informacije (interpretator mora biti prepričan, da tolmačenje ni zgolj podajanje informacij).
3. Razumevanjem interpretacije kulturne dediščine kot še enega, a zelo pomembnega vira za promocijo kraja ali ozemlja, na katerem se nahaja, in predstavljenega elementa.
4. Ustvarjanje provokativnih občutkov, ki vzbujajo obiskovalčeve misli. To bo dalo aktivnosti interpretacije dodano vrednost, obiskovalec pa jo bo razumel kot razlikovalno dodano vrednost.
5. Prepoznavanje kulturnega vira s splošnega vidika, pri čemer je potrebno združiti kulturne in osebnostne vidike prebivalstva, naravne pokrajine in seveda samega materialnega kulturnega elementa.
6. Opraviti raziskovalno delo o samem ozemlju, poznati njegovo prebivalstvo, zgodovino, tradicijo, tudi ustna izročila, jezik in poseben način govorjenja itd.
7. Prilagoditi se občinstvu, poznati obiskovalce (njihovo socialno skupino, kulturno raven, geografsko poreklo in celo starost), kar mu bo omogočilo prilagajanje diskurza in doseganje glavnih ciljev.
8. Ugotavljanje vseh formalnosti, ki jih je treba izpolniti, in dovoljenja, za katera je treba zaprositi, ter pripraviti aktivnosti, načrt in podporno gradivo.

2.2.2.3. Ure poučevanja in učenja

150 ur (75 ur za snovno dediščino in 75 ur za nesnovno dediščino)

2.2.2.4. Seznam učnih izidov (= končne sposobnosti)

Znanje, spretnosti in odnosi, ki jih je treba doseči, razdeljeni na različna področja dela:

1. Opredelitev in analiza materialnih virov podeželske dediščine, ki so potencialno zanimivi

ZNANJE:

- razumeti, da morata biti razvoj in izvajanje dejavnosti interpretacije snovne dediščine sestavni del splošnega načrta za upravljanje dediščine podeželja.
- razumevanje interpretacije oprijemljivega vira podeželske dediščine kot stalnega prizadevanja v smislu raziskav in usposabljanja o posameznem viru.
- poznati značilnosti in pomen posameznih enot kulturne dediščine ter potrebo po ozaveščanju ter ohranjanju in prenašanju podeželskega kulturnega izročila.
- posodobljeno poznavanje dediščine podeželja (ljudska arhitektura, zgodovinska središča, verske zgradbe, civilne zgradbe, industrijska dediščina, arheološka najdišča, tradicije, prazniki, ljudsko znanje itd.).
- poznati dokumentarne vire in ustna izročila ter razumeti pomen poglobljenega raziskovanja in poznavanja vira informacij.
- poznavanje postopkov za analizo virov dediščine, prepoznavanje snovnih/nesnovnih elementov/značilnosti z interpretativnim potencialom ter določanje pomena vira.

22

SPRETNOSTI:

- Sposobnost preverjanja in ocenjevanja zanesljivosti in veljavnosti virov informacij.
- Sposobnost uporabe lokalnega ustnega izročila pri interpretaciji in združevanju z znanstvenimi informacijami na poseben način, ki lahko vplivajo na obiskovalce.
- Sposobnost povezovanja različnih kulturnih elementov, ki jih najdemo na ozemlju z nosilci tradicionalnih znanj in nesnovno dediščino.
- Sposobnost prepoznavanja in analize izbranih enot dediščine z nosilci tradicionalnih znanj, izročil in dejavnosti.

STALIŠČA:

- Prepričanje, da interpretacija snovne dediščine podeželja prispeva k izboljšanju dediščine podeželja in spodbujanju odnosa, ki je naklonjen njenemu ohranjanju, ter k izboljšanju kakovosti življenja lokalnega prebivalstva.
- proaktivnost pri iskanju novih informacij o snovni dediščini, pri čemer se kot vir informacij uporablja tudi ustno izročilo in se upoštevajo informacije najstarejšega lokalnega prebivalstva.
- Sposobnost, združiti se z lokalnim prebivalstvom, razumeti ga in se vživite vanj.

2) Oblikovanje interpretativnih "izdelkov" in turističnih dejavnosti ali storitev v povezavi s snovno dediščino podeželja.

ZNANJE:

- poznavanje značilnosti ozemlja, da bi lahko interpretativno dejavnost zasnovali na način, ki je primeren glede na objekte, vire, sredstva in fizične značilnosti samega ozemlja.
- imeti široko znanje o različnih kulturnih dejavnostih, načrtovanih na območju, ki lahko dopolnjujejo interpretativne dejavnosti.

- znati razviti metode in tehnike ocenjevanja s posebnimi postopki za posebnosti obiskovalcev in interpretiranega elementa.

SPRETNOSTI:

- spretnosti za opredelitev materialnih elementov z največjim interpretativnim potencialom na delovnem podeželskem območju.
- Sposobnost prepoznavanja ključne ideje kraja ali bistva okoli elementov snovne dediščine in preoblikovanje le-teh v glavno sporočilo ali idejo za interpretativni izdelek.
- zmožnost izboljšanja izkušenj obiskovalcev, spoštovanja in razumevanja pomena območja kulturne dediščine, njegovih vrednot in pomena njegovega ohranjanja.
- spretnosti pri izbiri in odločanju o možnosti uporabe različnih interpretativnih medijev, vključno z lastnim posredovanjem v vlogi interpretatorja vodnika.
- Sposobnost oblikovanja interpretativnih poti, tabel, znakov itd. in njihovega kombiniranja z drugimi javnimi ali zasebnimi viri.
- Sposobnost razlage ugotovitev ocenjevanja, ki jih opravijo obiskovalci.

23

STALIŠČA:

- Pozitiven odnos do izboljšanja in ohranjanja različnih vrst snovne dediščine podeželja.
- Spoštovanje tradicionalnih kulturnih vrednot in snovne dediščine podeželja.
- Empatija do obiskovalcev
- Pozitiven odnos do zaključkov vrednotenja interpretativne dejavnosti in virov dediščine.
- predlagati in spodbujati strukturo dejavnosti, ki so sorazmerne in skladne z virom, na katerem se izvaja dejavnost interpretacije. Strukture, ki niso v skladu s kontekstom, vodijo v slabo ali neustrezno interpretacijo.

3. Načrtovanje/organizacija

ZNANJE:

- razumevanje pomena pravilnega načrtovanja dejavnosti interpretacije
- poznavati postopke za načrtovanje interpretacije in poznavanje načinov kako pripraviti načrt interpretacije.
- poznavanje osnov organizacije dela na ravni časovnega razporejanja, logistike, financ, trženja, promocije.
- znati nameniti druge kulturne dejavnosti ali kulturne dogodke javnim in zasebnim subjektom, ki lahko prispevajo k razvoju območja in promociji kulturne dediščine.
- znati organizirati različne turistične dejavnosti za različne ciljne skupine v skladu s časovnim okvirom in sodelovanjem z drugimi deležniki v skladu z lokalnimi predpisi.
- znati organizirati logistiko prevoza in zagotavljanje varnosti.
- znati upravljati finančne dejavnosti.

SPRETNOSTI:

- zmožnost upravljanja finančnih dejavnosti in storitev.
- Sposobnost kombiniranja interpretativnih poti in/ali poti z drugimi lokalnimi kulturnimi dejavnostmi.
- upoštevati potencialni vpliv števila obiskovalcev na kulturno vrednost, fizične značilnosti, celovitost in naravno okolje območja.

- Sposobnost načrtovanja in organizacije različnih dejavnosti glede na časovni okvir, ciljne skupine in druge akterje, vključno z različnimi delovnimi metodami in pristopi ter varnostnimi ukrepi.
 - Sposobnost upravljanja finančnih vidikov načrtovanih dogodkov v okviru interpretacije dediščine podeželja.
- Sposobnost prilagajanja spremembam v zadnjem trenutku.

4) Upravljanje in izvajanje dejavnosti, storitev ali poti interpretacije.

ZNANJE:

- Interpretacijo dediščine podeželja pojmuje kot pravico, pri kateri morajo sodelovati številne zainteresirane strani.
- Spoznajte tehnike interpretacije in merila za izbiro primernejših tehnik.

24

SPRETNOSTI:

- Sposobnost prepoznavanja posebnosti obiskovalcev, njihovo kulturno in demografsko razvrščanje.
- Sposobnost prilagajanja značilnostim obiskovalcev s ponujanjem alternativnih poti poleg običajnih ali standardnih, s ciljem, da je čustveni vpliv na obiskovalca večji, hkrati pa je vpliv terena, poti oz. fizično območje ali element dediščine manjši.
- sposobnost oblikovanja učinkovitih in zabavnih sporočil, ki "povežejo" interese obiskovalca z virom.
- Usposobitev za različne komunikacijske veščine za različne potrebe interakcije z zainteresiranimi stranmi.
- sposobnost jasne in zanimive interpretacije kulturne dediščine podeželja ter komuniciranja z drugimi zainteresiranimi stranmi
- Usposobljenost za izvajanje različnih interpretativnih tehnik v interpretativnih programih, pri razvoju interpretativnih medijev ter v neformalnih stikih.
- zagotoviti visokokakovostne (vključno z ozaveščanjem o pomenu ohranjanja kulturne dediščine) interpretativne vodene ogleda na izbrani lokaciji za različne ciljne skupine.
- Sposobnost ocenjevanja učinkovitosti interpretacije, tako pri prenosu in sprejemanju interpretativnega sporočila kot tudi pri njegovem učinku.
- Sposobnost prilagajanja spremembam v zadnjem trenutku.

STALIŠČA:

- proaktivnost pri odločanju o specifičnih interpretativnih poteh, z namenom zmanjševanja vpliva na fizično celovitost območja ali da bi dinamizirali druge manj znane prostore.
- občutljivost za potrebe, prepričanja in vrednote ciljne skupine in lokalnega prebivalstva.
- Empatija do obiskovalcev
- Zagotavljanje storitev interpretacije v skladu z posebnostmi skupine udeležencev.
- Prepričanje, da je interpretacija snovne dediščine podeželja eden od prvih korakov, ki prispevajo k varovanju dediščine.
- S kulturnega vidika sočutje z okoljem, tako z njegovim prebivalstvom kot z njegovo kulturno dediščino.

2.2.2.5. Merila za ocenjevanje

Področja dela (Obseg ocenjevanja)	Merila za ocenjevanje Področja spretnosti in znanja, ki jih je treba preveriti	METODE	TOČKE
1. Analiza informacij in identifikacija virov snovne/nesnovne kulturne dediščine	<p>Posodabljanje informacij o interpretativnem viru in izbira natančnih virov informacij o kulturni dediščini podeželja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uporabite znanje ustnega izročila pri interpretaciji. - Iskanje, izbira in obdelava informacij o virih dediščine. - Organizacija in obdelava informacij. - Identifikacija novih interpretativnih primerov z vidika turizma in ohranjanja dediščine. - analizirati tradicijo in nesnovne tradicije, povezane z materialno dediščino. - Uporabite demografske podatke za prilagoditev interpretativnih dejavnosti posebnostim obiskovalcev. - Prilagodite informacije glede na skupino udeležencev. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	20
2. Oblikovanje interpretativnih izdelkov in turističnih dejavnosti ali storitev v zvezi s kulturno dediščino podeželja	<ul style="list-style-type: none"> - - Ustvarjanje učinkovitih, ustvarjalnih in prijetnih interpretativnih sporočil, prilagojenih ciljnim skupinam. - Izbira interpretativnih sredstev in medijev za "povezovanje" obiskovalcev s podeželsko dediščino. - Upoštevanje ugotovitve pri ocenjevanju interpretativnih dejavnosti. - Izbira različnih interpretativnih tehnik, prilagojenih posebnim potrebam obiskovalcev. - Oblikovanje interpretativnih turističnih dejavnosti ali poti za zmanjšanje vpliva na dediščino podeželja. - Oblikovanje in predstavitev multimedijskih vsebin ter poznavanje sodobnih pristopov, vključno z orodji IKT. - Interpretacija dediščine je prvi korak k trajnostnemu gospodarskemu razvoju in ohranjanju dediščine na podeželju. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	30
3. Načrtovanje, organiziranje in administrativno delo	<ul style="list-style-type: none"> - sodelovati z nosilci tradicije in uporabiti različne vire informacij pri pripravi načrta za interpretacijo kulturne dediščine. - Načrtovanje organizacijskih dejavnosti (časovni raspored, logistične in finančne zadeve, varnost itd.) - interpretativne dejavnosti prilagodite drugim lokalnim dejavnostim, povezanim s podeželsko dediščino. - zbiranje in spremljanje podatkov o obiskovalcih, priprava obrazcev za zbiranje statističnih podatkov in analitično delo. - oblikovanje in priprava povzetkov ter ustnih in pisnih poročil. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	20

4. varno izvajanje dejavnosti, storitev ali poti.	<ul style="list-style-type: none"> - Zagotovitev jasnih navodil in upoštevanje profilov obiskovalcev. - interpretiranje snovne dediščine podeželja s prilagajanjem različnim kontekstom in profilom obiskovalcev. - podpirati druge turistične ali izobraževalne dejavnosti. - zagotavljanje informacij o interpretaciji prek različnih medijev in promocijskega gradiva. - Zberanje informacije o regionalnih podeželskih krajih in drugih kulturnih dogodkih. - poznavanje predpisov o varnosti in zdravju pri delu ter varstvu okolja. - Priprava sklepov raziskav za vrednotenje dejavnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Ustno - Aktivno izvajanje 	30
SKUPAJ točk 100			
Merila za sprejem: 60 točk			

2.2.2.6. Vsebina

1. Snovna in nesnovna podeželska naravna in kulturna dediščina kot osnovni lokalni elementi za:

- Trajnostni gospodarski razvoj s turizmom.
- Upravljanje in ohranjanje dediščine podeželja.
- Splošna ozaveščenost o pomenu snovne dediščine podeželja.

2. V čem je sestavljena interpretacija snovne dediščine podeželja?

- Trije temeljni stebri interpretacije dediščine: poznavanje vira, poznavanje občinstva, obiskovalcev in tehnike interpretacije.
- Pomen znanja o viru: snovna in nesnovna dediščina
- Ustvarjanje povezav med obiskovalcem in virom.
- Interpretativne tehnike z uporabo prilagojenih sporočil različnim skupinam.

3. Materialni viri kulturne dediščine podeželja.

- Opredelitev in kontekst snovne kulturne dediščine
- Bistvene značilnosti snovne dediščine podeželja.
- Izbor pomembnih in relevantnih virov dediščine podeželja.
- Vrste virov:
 - * Arheološka in spomeniška dediščina na podeželju (stavbe, spomeniki, mostovi, gradovi, cerkve, puščavniki, arheološka najdišča, zgodovinski ansambli itd.)
 - * Ljudska arhitektura (vasi, interpretacije dediščine, kleti, golobjaki, kmetije itd.) in tradicionalna obrt.
 - * Etnografski muzeji
 - * Industrijska dediščina na podeželju (rudarstvo, skladišča, stare tovarne, mlin itd.)

- Primeri evropske snovne dediščine podeželja.

4. Viri nesnovne kulturne dediščine na podeželju.

- Opredelitev in kontekst nesnovne kulturne dediščine
- Bistvene značilnosti nesnovne dediščine podeželja.
- Izbor pomembnih in relevantnih virov dediščine podeželja.
- Vrste virov:
 - * Tradicije, običaji in družbena raba.
 - * Obredi in praznična dejanja.
 - * Plesi in tradicionalna glasba. Tradicije petja.
 - * Tradicionalne igre in športi
 - * Ustni izrazi, izročila in jeziki
 - * Legende, zgodbe, miti itd.
 - * Znanje in uporaba, povezana z naravo in vesoljem.

- Primeri evropske nesnovne dediščine podeželja.

5. Stopnje varstva snovne/nesnovne naravne in kulturne dediščine:

- Območja svetovne dediščine UNESCO
- Evropski, nacionalni, regionalni in lokalni.

6. Iskanje, izbira in obdelava informacij o virih dediščine:

- Viri informacij: prepoznavanje, razlikovanje, primerjava in izbira.
- Podpora in načini dostopa do informacij o materialni dediščini podeželja.
- Organizacija, obdelava in posodabljanje informacij. Prilagajanje informacij glede na skupino udeležencev.

7. Razvoj izdelkov za interpretacijo:

- Analiza potencialnih materialnih virov dediščine na podeželju.
- Ustvarjanje močnih (učinkovitih) in ustvarjalnih (prijetnih) interpretativnih sporočil, ki obiskovalce "povežejo" s pomenom dediščine podeželja.
- Sredstva in mediji za razlago (osebno in neosebno). Merila za izbiro interpretativnih sredstev.
- Vrednotenje interpretativnih programov in storitev

2.2.3. KOMPETENČNA ENOTA 3 (CU3): Vodnik-interpretator naravne dediščine in kulturnih krajin.

2.2.3.1. Uvod

Vodnik - interpretator naravne dediščine in kulturne krajine je strokovna oseba v turističnem sektorju, ki je zadolžena, da obiskovalcem predstavi bistvene naravne značilnosti območja in z njim povezane glavne elemente kulturnega pomena ter razkrije pomen določenega območja, krajine v sproščenem in prijetnem vzdušju. Vodnik spremlja posameznike ali skupine pri obisku okoljsko zanimivih območij ter prikazuje njihove naravne, antropične, kulturne in krajinske vidike ter posebnosti. Vodniki svoje dejavnosti opravljajo na zavarovanih in nezavarovanih območjih, njihove glavne naloge pa segajo od spremljanja ljudi v naravi, razlage kraja, širjenja informacij do izvajanja dejavnosti okoljske in kulturne vzgoje. Natančneje, vodnik interpretator naravne dediščine in kulturne krajine je oseba, ki v okviru svoje poklicne dejavnosti varno spremlja posameznike ali skupine pri raziskovanju in spoznavanju naravnih in umetnih okolij peš ali z drugimi prevoznimi sredstvi, pri čemer zagotavlja potrebno tehnično pomoč in izvaja interpretacijo dediščine (okoljsko, kulturno ali krajinsko interpretacijo).

28

Poklicna dejavnost vključuje prepoznavanje, opisovanje in razlago okoljskih, naravnih, antropoloških in kulturnih vidikov določenega ozemlja z naravoslovnimi, okoljskimi, etnološkimi, dediščinskimi in/ali krajinskimi posebnostmi. Končni cilj je, da obiskovalci odkrijejo naravne elemente in značilnosti, ekološke odnose, zgodovinske in kulturne vidike, tradicijo in krajinsko privlačnost

ozemlja ter zagotovijo elemente trajnosti ter okoljske in kulturne vzgoje.

Delo interpretatorja naravne dediščine in kulturnih krajin je še posebej osredotočeno na interpretacijo krajin, kjer je mogoče jasno oceniti medsebojno povezanost obeh vidikov, naravnega in kulturnega ali umetnega, ter način, kako so ljudje spremenili krajino in ustvarili tako imenovane "kulturne krajine".

Vodnik ima poglobljeno znanje o svojem območju s posebnim poudarkom na njegovih naravnih in kulturnih vidikih, da lahko določi in pripravi poti, ki so zanimive za obiskovalce.

Vodnik interpretator si prizadeva združiti kulturno privlačnost območja z naravno privlačnostjo in ponuja interpretativne poti, katerih cilj je poglobiti poznavanje lokalne identitete s kulturnega in naravoslovnega vidika.

2.2.3.2. Cilji

Usposabljanje vodnika-interpretatorja naravne dediščine in kulturne krajine bo zagotovilo znanje, spretnosti in veščine, potrebne za:

- prispevanje k vrednotenju in ohranjanju ozemlja s posebnim poudarkom na njegovih naravnih elementih ali značilnostih.
- Oblikovanje in razvijanje dejavnosti interpretacije dediščine ter poti naravnega in kulturnega pomena, pri čemer je treba kraj ali pot opredeliti na podlagi značilnosti ozemlja in njegove dediščine ter potreb obiskovalcev.
- Spremljanje obiskovalcev na izletih, nudenje potrebne pomoči posameznikom in skupinam ter predstavljanje naravnih in kulturnih vidikov območja.
- preverjanje vseh formalnosti, ki jih je treba izpolniti, in dovoljenj, ki jih je treba zahtevati, ter priprava programa in spremnega gradiva.
- Povečanje znanja in ozaveščenosti obiskovalcev z razlago naravnih in kulturnih značilnosti ozemlja.
- Prispevanje k razvoju ozemlja, saj privabljajo več obiskovalcev, ki želijo izvedeti več o njegovih naravnih in kulturnih vidikih.
- Interpretacija pokrajine, kjer je mogoče oceniti medsebojne odnose med naravnimi in kulturnimi vidiki ali vidiki, ki jih je ustvaril človek, ter načinov, kako so ljudje spremenili pokrajino in ustvarili tako imenovane "kulturne pokrajine".

2.2.3.3. Ure poučevanja in učenja

75 ur

2.2.3.4. Seznam učnih izidov (=Končne sposobnosti)

Znanje, spretnosti in odnosi, ki jih je treba doseči, razdeljeni na različna področja dela:

1. prepoznati in analizirati naravoslovne in krajinske zanimivosti.

ZNANJE:

- znati analizirati in prepoznati glavne elemente naravne dediščine in kulturne krajine na določenem območju.
- poznavanje naravnih parkov, naravnih rezervatov, geoloških in drugih zaščitene naravnih območij, krajinskih načrtov in strategij za ohranjanje biotske raznovrstnosti.
- razumevanje znakov naravnih procesov v pokrajini in spreminjanja pokrajine zaradi človekovih dejavnosti.

SPRETNOSTI:

- Opredelite ključne elemente/značilnosti kraja.
- Opredelitev zanimivosti dediščine na ozemlju, ki jih je mogoče povezati z naravnimi in okoljskimi potmi, da bi poglobili poznavanje elementov lokalne identitete ne le z naravoslovnega vidika, temveč tudi z zgodovinskega in kulturnega.
- prepoznati ključne elemente/značilnosti kraja in jih znati predstaviti.

- analizirati in opisati naravno dediščino in kulturno krajino na določenem območju.
- Raziskovalne in analitične spretnosti v zvezi z naravno dediščino in pokrajino ozemlja.
- Spoznati in analizirati naravno okolje ozemlja.
- Sposobnost razlage pokrajine kot posledice naravnih procesov in procesov, ki jih je povzročil človek.

STALIŠČA

- Prepričati se o vrednosti interpretacije za valorizacijo ozemlja.

2. Oblikovanje interpretativnih dejavnosti/storitev v zvezi z naravno dediščino in krajino.

ZNANJE

- poznavanje osnov interpretacije s posebnim poudarkom na naravni dediščini in pokrajini.
- poznavanje organizacijskih tehnik in metodologij za turistične poti.
- poznavanje teorije in turističnih tehnik za pripravo načrta poti in načrtovanje izletov.
- razumevanje vrednosti in možnosti interpretacije v zvezi z razvojem ozemlja.

SPRETNOSTI:

- spretnosti analize za prepoznavanje in opredelitev elementov z največjim interpretativnim potencialom in bistva naravnega območja ali kraja.
- Možnost oblikovanja sporočila ali ideje, okoli katere se bo izvajala dejavnost ali pot.
- Sposobnost oblikovanja interpretativnih poti ali dejavnosti, vključno s postopki in storitvami, potrebnimi za njihovo izvedbo.
- analizirati podporne dejavnosti ter uporabljati orodja in metodologije za upravljanje tveganj.
- razumeti in komunicirati z različnimi ciljnimi skupinami, razumeti različne potrebe in pričakovanja.
- Prepoznavanje, razumevanje in ocenjevanje dejavnikov kakovosti, kazalnikov in standardov.

STALIŠČA

- Pozornost in občutljivost za potrebe ciljne skupine (obiskovalcev) in lokalnega prebivalstva.

3. Načrtujte, organizirajte in upravljajte vodniško dejavnost/storitev.

ZNANJE

- pozna načela načrtovanja dejavnosti v zvezi z naravovarstveno in kulturno interpretacijo ozemlja.
- znati načrtovati, organizirati in spremljati dejavnosti za različne ciljne skupine v skladu s časovnim okvirom na področju naravne dediščine
- znati organizirati logistiko prevoza, če je to potrebno, in zagotoviti varnost.
- Znanje o upravljanju finančnih dejavnosti.
- poznavanje logističnih virov: opreme in delovnega okolja.

SPRETNOSTI:

- Načrtovanje in spremljanje dejavnosti.
- Načrtovanje zmogljivosti turističnih poti glede na ciljno skupino uporabnikov storitev.
- poznavanje načina preverjanja izvedljivosti dejavnosti.
- Sposobnost prepoznavanja opreme in materialov ter ocenjevanja njihove ustreznosti.
- izbrati in uporabljati kontrolne kazalnike kakovosti turističnih dejavnosti.

STALIŠČA:

- proaktivnost pri razvoju novih projektov ali sodelovanju pri že obstoječih projektih, povezanih z naravno/kulturno interpretacijo.

31

4. pravilno izvajanje interpretativne dejavnosti/storitve in varno vodenje skupine

ZNANJE:

- pozna načela uspešnega izvajanja dejavnosti v zvezi z interpretacijo narave in kulturne krajine na določenem območju.
- zna uporabljati organizacijske tehnike in metodologije za oblikovanje turistične poti.
- poznavanje tehnik interpretacije krajine.
- Oblikovanje in zagotavljanje storitev.
- razumevanje kartografije, topografije in tehnik orientacije.
- Spoznajte teorije in tehnike kikinga.
- imeti osnovna znanja o botaniki, zoologiji, ekologiji, biotski raznovrstnosti, varstvu okolja in antropološki geografiji referenčnega ozemlja ter o meteorologiji in podnebjem (za razumevanje potencialno nevarnih situacij in varnostnih ukrepov).

SPRETNOSTI:

- znati uporabljati različna interpretativna orodja in metodologije (digitalne, fizične itd.) za pozitivno sodelovanje z ljudmi.
- Razvoj interpretativne dejavnosti, pomoč uporabnikom in svetovanje v morebitnih nepredvidenih dogodkih.
- sposobnost racionalnega prilagajanja in spreminjanja dejavnosti na podlagi nepredvidenih dogodkov.
- sposobnost uporabe kartografije, topografije in orientacije.
- Sposobnost upoštevanja rokov in urnikov
- Upravljanje orodij in metodologij za obvladovanje tveganj, varnost obiskovalcev ter obvladovanje konfliktov.
- Sposobnost komuniciranja glede na različne značilnosti, vrste in pričakovanja obiskovalcev.
- sposobnost vodenja skupine tudi v primeru nepredvidenih dogodkov.
- sposobnost ocenjevanja psihofizičnih sposobnosti uporabnikov in obvladovanja tveganja glede na vrsto obiskovalcev in okoliščine.
- sposobnost organiziranja reševanja s pristojnimi in razpoložljivimi službami na območju.

2.2.3.5. Merila za ocenjevanje

Področja dela (Obseg ocenjevanja)	Merila za ocenjevanje Področja spretnosti in znanja, ki jih je treba preveriti	METODE	TOČKE
1. Analizirati in prepoznati vire/oblikovati interpretativne dejavnosti naravne dediščine in pokrajin	<ul style="list-style-type: none"> - Opredelitev glavnih kulturnih in naravnih elementov ozemlja, ki bi jih bilo mogoče vključiti v prihodnje interpretativne dejavnosti. - Opisati naravne/kulturne znamenitosti/dejavnosti na določenem območju ter opredeliti in opisati njihove glavne značilnosti. - Predstaviti seznam možnih dejavnosti/ukrepov, ki jih je treba v prihodnosti izvesti v zvezi z naravno/kulturno interpretacijo. - Predlaganje poti, ki vključuje naravne in kulturne znamenitosti/dejavnosti območja. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	40
2. Načrtovanje, organiziranje in upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> - Razložiti, kako različne zainteresirane strani na območju medsebojno sodelujejo in kako lahko uspešno delujejo v omrežju. - Razvoj operativnega načrta za interpretativno dejavnost (cilji, ciljna skupina, potrebni viri itd.). - prepoznati različna orodja/metodologije, ki jih je mogoče uporabiti med interpretativno dejavnostjo. - Oblikovati različne načine prenosa istega sporočila različnim ciljnim skupinam (otroci, mladi, odrasli ...). 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki - Aktivno izvajanje 	40
3. Izvedba, komunikacija in varno vodenje	<ul style="list-style-type: none"> - Učinkovito posredovanje pomena kraja ter ohranjanja naravnih in kulturnih elementov ozemlja. - Učinkovito pojasnite, kako lahko interpretativno delo vpliva na ohranjanje in razvoj ozemlja. 	<ul style="list-style-type: none"> - V pisni obliki -Ustno - Aktivno izvajanje 	20
SKUPAJ točk 100			
Merila za sprejem: 60 točk			

2.2.4.6. Vsebina

1. Načela in splošna znanja
 - a. Načela ohranjanja in razvoja ozemlja
 - b. Zainteresirane strani na območju: kdo so, kaj želijo in kakšni so njihovi odnosi.
 - c. Načela okoljskega izobraževanja in interpretacije dediščine
2. viri naravne dediščine in kulturne krajine:
 - a. Vrste naravno zavarovanih območij (parki, naravni rezervati, geolokacije) ter njihovo upravljanje in ohranjanje. Strategije za biotsko raznovrstnost.
 - b. Vrste pokrajin. Kulturne krajine: opredelitev, primeri itd.
 - c. Interpretativna praksa in različne interpretativne dejavnosti, povezane z naravno dediščino in kulturno krajino.
 - d. Interpretacija pokrajine. Tehnike.
 - e. Izbor pomembnih in relevantnih virov dediščine podeželja.
 - f. pojmi botanike, zoologije in antropične geografije, ekologije, biotske raznovrstnosti itd.
 - g. Elementi meteorologije, kartografije, topografije in tehnike orientacije.
3. Kako zasnovati uspešno interpretativno dejavnost
 - a. Različni ciljni profili, potrebe in pričakovanja
 - b. Orodja in metodologije za uspešno sodelovanje z ljudmi
 - c. Nadzor kakovosti dejavnosti
 - d. Oblikovanje interpretativnih poti, poti ali itinerarjev naravne dediščine.
 - e. Poti in znaki
4. Načrtovanje in spremljanje dejavnosti.
 - a. Oprema za izlete (razvrstitev, upravljanje in vzdrževanje).
 - b. Dejavniki (razsežnosti) in kazalniki kakovosti.
 - c. Načrtovanje izletov.
5. Razvoj poti in drugih dejavnosti
 - a. Načela uspešnega izvajanja dejavnosti v zvezi z interpretacijo narave in krajine na določenem območju.
 - b. Komunikacija.
 - c. tehnike vodenja skupine in tehnike obvladovanja konfliktov.
 - d. Upravljanje tveganj. Tveganja pri pohodništvu in zaščita osebe. Elementi meteorologije in podnebja (namenjeni razumevanju potencialno nevarnih situacij in varnostnih ukrepov). Službe in pristojni organi v primeru nesreč ali bolezni.
6. Najboljše prakse
 - a. Primeri najboljših praks interpretativnih dejavnosti, povezanih z naravno dediščino in kulturno krajino

3. METODOLOGIJA

**RURAL
HERITAGE**

3 METODOLOGIJA: NOVE PEDAGOŠKE METODOLOGIJE ZA USPOSABLJANJE ZA INTERPRETACIJO NARAVNE IN KULTURNE EVROPSKE DEDIŠČINE

3.1. UVOD. SPLOŠNA NAČELA

Pedagoški pristop, ki ga predlaga projekt RURAL HERITAGE temelji na praktičnem in čustvenem vključevanju študentov ter na delovni dinamiki interpretacije dediščine, in je to eden od razlogov, zakaj je projekt inovativen, pa tudi za ustvarjanje novih poklicnih kompetenc na področju interpretacije dediščine podeželja.

Čeprav se interpretacija dediščine razvija že vrsto let, njeno praktično in specializirano usposabljanje ni dovolj poglobljeno vključeno v ponudbo poklicnih kvalifikacij na področju turizma in okoljske vzgoje, ki obstajajo v različnih evropskih državah.

Cilj projekta RURAL HERITAGE je ustvariti poklicne kompetence za strokovnjake na področju interpretacije podeželske dediščine in zagotoviti evropsko razsežnost, ki je v obstoječi ponudbi kvalifikacij ni.

Cilj projekta je dopolniti sedanjo ponudbo usposabljanja z nadaljnjim razvojem usposabljanja na področju praks in tehnik interpretacije naravne in kulturne dediščine ter ogromnega potenciala kulturne vrednosti podeželskega okolja in raznolikosti materialne in nesnovne dediščine različnih evropskih regij in držav kot točke interakcije za vključujoče, kohezivne in trajnostne družbe.

Osnovna načela metodološkega/didaktičnega delovanja

Kot pomembne metodološke smernice, ki jih je treba uporabljati, v nadaljevanju navajamo vrsto splošnih načel, ki jih je treba upoštevati pri oblikovanju didaktičnih programov različnih modulov usposabljanja, ki v veliki meri temeljijo na uporabi istih osnov, na katerih bo temeljila poklicna praksa interpretacije:

- * Prilagoditev ciljni skupini, v tem primeru študentom, dijakom na podlagi predhodnega znanja skupine.
- * Upoštevanje predhodnega znanja dijakov, kot izhodišča za pridobivanje novega znanja in prilagajanje procesa usposabljanja značilnostim dijakov.
- * Povezovanje učenja z realnostjo njihovega okolja, da bi dosegli znanje, ki temelji na kompetencah.
- * Ustvarjanje prijetnega in zaupljivega vzdušja, ki spodbuja aktivno sodelovanje skupine pri usposabljanju.
- * Proces poučevanja in usposabljanja mora biti zabaven, poučen, navdihujoč in provokativen ter razvijati didaktične dejavnosti, ki prebujajo radovednost, samospoznavanje, ustvarjalnost in kritični duh.
- * Aktivno in participativno usposabljanje, ki temelji na izkušnjah in doživetjih, s čim večjim neposrednim stikom z okoljem, v tem primeru s podeželskim okoljem ter njegovo naravno in kulturno dediščino.
- * Učenje, ki temelji na kompetencah, pri čemer se teorija uporablja v praksi.

- * Uporaba novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij kot učnega vira in sredstva za iskanje in izbiranje informacij ter posodabljanje znanja.
- * Raznolikost dejavnosti in instrumentov ocenjevanja ter njihova uporaba kot del učnega procesa.
- * Približevanje kulturni raznolikosti evropske podeželske dediščine in skupni kulturni identiteti ter spodbujanje spoštovanja in socialnega vključevanja.

Pomembno je, da ne pozabimo na *cilje dejavnosti usposabljanja za* bodoče vodnike-interpretatorje dediščine, ki so povzeti v nadaljevanju, preden se lotimo pregleda metodologije, uporabljene za soočanje s temi izzivi.

Cilj usposabljanja za interpretacijo dediščine je predvsem olajšati in usposobiti strokovnjake za interpretacijo dediščine na podeželju v:

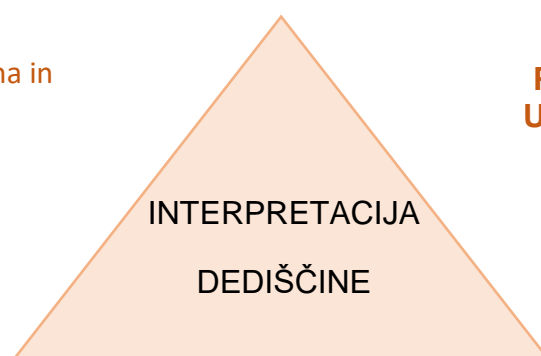
- razumevanju pomena interpretacije dediščine, njenega konteksta, okoliščin za njeno uporabo ter njenega potenciala kot orodja za komunikacijo in upravljanje.
- obvladovanju metodoloških orodij za analizo obiskovalcev (dejanskih in potencialnih).
- Analizi vira dediščine (naravne ali kulturne), prepoznavanje značilnosti z interpretativnim potencialom in določanju pomena vira.
- Uporabi bistvene metodologije in interpretativnih tehnik za prilagajanje sporočil različnim skupinam udeležencev, izbiro najprimernejših interpretativnih medijev ter načrtovanje in vrednotenje interpretativnih posegov.

Trije stebri interpretacije dediščine, ki jih bo spodbujala metodologija

Ko vodnik-interpretator razvija tolmačenje, interpretacijo obstajajo trije vidiki, ki jih je treba uporabljati s sposobnostjo, zato je treba z izvajano metodologijo poučevanja spodbujati tri osnovne veščine, ki opredeljujejo delo interpretatorjev in so bile potrjene za uporabo v poklicnih standardih.

ZNANJE O VIRU (kulturna in naravna dediščina)

POZNAVANJE UDELEŽENCEV

USTREZNE TEHNIKE
(tehnike interpretacije)

Ko bodoči vodniki-interpretatorji razvijajo interpretacijo, morajo te tri vidike uporabljati s naklonjenostjo. **Te tri osnovne skupine kompetenc, ki opredeljujejo delo interpretatorja, je treba spodbujati z metodologijami poučevanja, ki se uporabljajo v poklicnih standardih.**

1) Usposobljenost za poznavanje vira

Poznavanje vira je osnova, na kateri temelji ves preostali proces interpretacije. Sporočila, ki jih tolmači pripravijo in posredujejo, so sinteza tega znanja, vrh ledene gore vsega, kar interpretator ve. Spomnimo se enega od glavnih načel interpretacije: *interpretacija je razodetje, ki temelji na informacijah, vendar zgolj informacije niso interpretacija* (drugo načelo Freemana Tildena, 2006).

Če morajo interpretatorji pravilno prevesti pomen virov dediščine na nekem območju, morajo imeti dovolj znanja o teh virih, da lahko govorijo jasno. Naloga interpretatorjev je omogočiti povezavo med zanimanjem obiskovalcev in pomenom vira - kar je brez dobrega in natančnega poznavanja vira nemogoče.

Interpretacija temelji na multidisciplinarnem znanju in omogoča da različnim občinstvom zagotovimo ustrezne in smiselne povezave z viri dediščine. Poznavanje kulturne raznolikosti dediščine evropskega podeželja in skupne kulturne identitete je bistvenega pomena, saj spodbuja spoštovanje in socialno vključenost.

Interpretatorji morajo razumeti več vidikov glede vira ter pretekle in sedanje razmere v kraju in jih znati razložiti vsem obiskovalcem. Interpretatorji morajo javnosti omogočiti razumevanje številnih mnenj in pogledov na vsako vprašanje ter obiskovalce spodbujati, da na vire gledajo z različnih vidikov, zato je pomembna metodologija, ki krepi kritični duh.

Metodologija, ki se uporablja pri poučevanju interpretacije dediščine, bo spodbujala poglobljeno raziskovanje in poznavanje vira (ažurno, natančno in razumljivo) z uporabo filozofije, metodologije in predpostavk strokovnih disciplin za raziskovanje in ocenjevanje zanesljivosti in veljavnosti virov informacij.

2) Usposobljenost za poznavanje obiskovalcev

Za pripravo ustrezne interpretacije za različne skupine je obiskovalcev je treba poznati njihove značilnosti, interese, pričakovanja in različne poglede. Poznavanje starostnih skupin, vključno z različnimi oblikami njihovega učenja in funkcionalnega razvoja pri različnih udeležencev, je ključnega pomena za izpolnjevanje pričakovanj in interesov le teh. Razumevanje številnih motivov za obisk kraja, ki ima vrednost dediščine, in poznavanje stališč, ki jih imajo obiskovalci do vira, sta lahko zelo pomembna elementa za to, da je interpretacija primerna za čim več obiskovalcev.

Vsi obiskovalci, ki želijo obiskati posamezno mesto ali brati o njem, iščejo nekaj, kar ima specifično vrednost zanje. Pričakujejo nekaj posebnega.

Interpretatorji morajo prepoznati in spoštovati posebne osebne vrednote in interese, ki jih obiskovalci povezujejo z viri.

3) Usposobljenost za uporabo ustreznih tehnik

Interpretacija ima široko paleto tehnik, kot so Interpretativne tehnike

Obstajajo številne interpretativne tehnike, kot so: pripovedovanje zgodb, navajanje pomembnih besedil, razvijanje praktičnih dejavnosti, uporaba humorja, uporaba domišljije, primerjave in analogije, ironija, demonstracije, skrivnostnost, posebljanje elementov, uporaba čutov, strategija vprašanj in odgovorov, razprave, pregovori, prehod od posebnega k splošnemu itd.

Spretno izvajanje teh različnih interpretativnih tehnik je bistvenega pomena, zato jih bo didaktična metodologija uporabila v praksi. Ne glede na to, katera tehnika bo izbrana, morajo biti vse motivacijske, spodbujajoče k razmišljanju, participativne, čustvene itd.

3.2. DIDAKTIČNA METODOLOGIJA PRI USPOSABLJANJU INTERPRETATOREV KULTURNE DEDIŠČINE

Predlagane *metode poučevanja in učenja* temeljijo na aktivnih, ustvarjalnih in čustvenih metodah, ki postavljajo deležnike usposabljanj v središče procesa, po drugi strani pa, kot je bilo omenjeno zgoraj, temeljijo na izvajanju tehnik interpretacije dediščine in okoljske vzgoje, ki so še posebej uporabne za usposabljanje na področju prenosa dediščine.

Didaktično metodologijo lahko strukturiramo v dva neodvisna sklopa, ki se med seboj povezujeta:

1) UPORABA LASTNIH TEHNIK IN METOD INTERPRETACIJE DEDIŠČINE:

Učne tehnike za usposabljanje bodočih interpretatorjev bodo temeljile na naslednjih navdihujočih načelih interpretacije dediščine (v skladu z načeli Tildena ter, leta kasneje, Larryja Becka in Teda Cablea v njihovem delu "Interpretacija za 21. stoletje - petnajst vodilnih načel za interpretacijo narave in kulture", objavljenem leta 1998):

- Prizadevali si bodo preseči posredovanje znanja in informacij ter razkrivati globlje pomene ter izobraževati, navdihovati in spodbujati učenca.

- Ozaveščanje in poseganje v okolje. Predlagano je akcijsko usmerjeno učenje, ki vključuje znanje, spretnosti in osebna stališča, tj. elemente, ki sestavljajo različne kompetence, ki bodo omogočile etično in kritično posredovanje pri interpretaciji, uporabi, uživanju in ohranjanju kulturne dediščine.

- Obravnava dediščine podeželja z vidika povezovalnega koncepta, ki pomaga vzpostaviti povezavo med poznavanjem dediščine ter njenim upravljanjem in ohranjanjem.

- Združevanje tradicionalnih učnih metod z inovativnimi predlogi, ki ustvarjajo učna okolja, ki bogatijo proces usposabljanja, ob upoštevanju možnosti, ki jih ponujajo nove informacijske in komunikacijske tehnologije. Čeprav lahko nove tehnologije razkrivajo svet na nove in vznemirljive načine, je treba njihovo vključevanje v interpretativne programe izvajati zadržano.

- Različne teme bodo predstavljene s celovitim pristopom, ki bo uporabljal komunikacijske in interpretativne tehnike ter spodbujal namensko oblikovane interpretativne dejavnosti in programe. Pred začetkom uporabe interpretativnih zasnov bodo predstavljene in v praksi uporabljene osnovne komunikacijske tehnike. Kakovostno interpretiranje temelji na komunikacijskih spretnostih in znanju interpretatorja, te lastnosti pa je treba razvijati (in jih bo treba nenehno posodabljati in spodbujati).

- Strast kot nepogrešljiva sestavina učinkovite interpretacije (strast do interpretiranega dela in do tistih, ki jih to delo navdihuje) bo tudi temeljni element v procesu poučevanja in učenja.

Metoda TORE je bistveni temeljni del usposabljanja za interpretiranje. Gre za osnovni model, ki je postal "svetovni standard" za strokovnost interpretiranja in je bil prilagojen programom interpretacije po vsem svetu.

Vsaka črka prinaša sistem metod in tehnik, ki jih mora interpretator razumeti in uporabljati, da bi zagotovil kakovost svojega interpretiranja:

- **Tematski:** Razvija se okoli močne teme, glavne ideje, ki organizira in daje pomen drugim informacijam.
- **Organiziranost:** informacije so enostavne za sledenje in obdelavo. Kategorizacija ljudem olajša zapomnitev komunikacijskega procesa z omejenim številom idej (približno 5), povezanih z glavno temo.
- **Ustrezno:** ima pomen za prejemnika, tj. povezuje se z njegovimi izkušnjami in znanjem.
- **Zabavno:** tisto, kar zabava, zadržuje pozornost in razveseljuje.

2) AKTIVNE, KREATIVNE IN EMOCIONALNE METODOLOGIJE

Te metodologije postavljajo osebo, ki se usposablja v središče procesa in ga uprizarjajo za protagonista odkritij, čustev in izkušenj, ne pa zgolj za prejemnika informacij. Predlagane so učne strategije za aktivno in čustveno učenje, ki izboljšujejo razumevanje in so učinkovite pri razvoju visokih kognitivnih sposobnosti.

Te metodologije bodo pozneje uporabne pri prenosu in interpretaciji dediščine v turističnih dejavnostih, katerih namen je predstaviti spomenike ali vire dediščine javnosti z vzpostavljanjem povezav med dediščino (snovno in nesnovno) in obiskovalci.

Tako intelektualne kot čustvene povezave so bistvenega pomena, zlasti za doseganje zavzetega odnosa podpore obiskovalcev pri skrbi za dediščino in njenem ohranjanju. To je tisto, kar v oglaševanju imenujemo čustveno prepričevanje, "oddajanje občutkov, ki se neposredno povezujejo z nezavednimi čustvi" (Joan TORRES, 2007). Interpretacija dediščine uporablja ta orodja za zapeljevanje, pri čemer se ne odreka obveščanju in krepitvi kritičnega duha ter spodbujanju vedenja v korist ohranjanja dediščine.

Zato se metodologija, ki razvija umetniške in ustvarjalne tehnike (kreativne, senzorične, čutne in mentalne tehnike), zdi zanimiva, da bi bodoči interpretator lahko bil spodbujevalec vznemirljivih, zabavnih in prijetnih izkušenj, ko gre za približevanje podeželskega okolja in njegove bogate dediščine, doseganje globljega znanja in prave čustvene vezi med obiskovalcem in krajem s pomočjo različnih umetniških tehnik (npr., scenografija, glasba, gledališče, umetniške stvaritve, fotografija, literatura itd.).

To je inovacija, ki jo prinaša ta projekt, ki poskuša preseči prenos dediščine na zgolj pojasnjevalni in informativni način ter z uporabo umetniških in čustvenih veščin preseči ta običajni pristop in ustvariti intenzivna ustvarjalna doživetja.

V nasprotju s pogosto razširjenim mnenjem, da se umetnosti ali ustvarjalnosti ni mogoče zlahka naučiti, menimo, da je učenje teh tehnik mogoče in treba spodbujati, poleg tega pa služijo tudi ozaveščanju o družbenem pomenu človekovega razvoja prek kulture, dediščine ali umetnosti.

Po drugi strani pa bi morala po mnenju strokovnjakov za interpretacijo dediščine disciplina interpretacije "spodbujati sposobnosti ljudi in krepiti željo po doživljanju lepote okolja, "dvigovati duha" in spodbujati ohranjanje interpretiranega".

Poleg tega, ko poudarjamo pomen komunikacije, imamo v mislih celotno paleto komunikacijskih spretnosti, ki presegajo govore ali mojstrska pojasnila in se pogosto opirajo na ustvarjalnost in umetniško izražanje.

Metodologija poučevanja pri usposabljanju za interpretacijo dediščine

V nadaljevanju navajamo nekaj pomembnih vidikov, ki jih je treba upoštevati v zvezi z metodologijo poučevanja pri usposabljanju za interpretacijo dediščine (ki večinoma sledi priporočilom *Jorgeja Moralesa*, svetovalca in trenerja, strokovnjaka za interpretacijo dediščine):

- Teoretična predavanja je treba ponazoriti s primeri in študijami primerov ter podpreti z diapozitivi, PowerPointom in pojasnjevalnim gradivom (izročki, scenariji, paneli itd.).
- Če je le mogoče, bodo organizirani praktični izleti ali ekskurzije za učenje v neposrednem stiku z okoljem.
- Praktično delo na avtentični ali simulirani lokaciji: prepoznavanje in lociranje elementov kulturne dediščine na podeželju, njihova interpretacija itd.
- Kombinacija teoretičnega pouka s praktičnim delom v majhnih skupinah, parih ali individualno za zbiranje informacij in analizo konceptov. Učiteljeve razlage morajo biti odmerjene, proces pa mora biti čim bolj prijeten in zabaven.
- Razprava in poročanje z mentorjem /učiteljem. Delitev dela z udeležbo in razpravo med vsemi. Naloge učitelja bodo usmerjanje, preusmerjanje in povzemanje analiziranih konceptov in zaključkov učencev ter po potrebi primerjava z drugimi pristopi.
- Teoretična predstavitev postopkov in smernic za oblikovanje medijev in dejavnosti (kako oblikovati voden ogled, kako oblikovati interpretativni znak itd.), ki ji sledi praktično delo, tudi individualno, v parih ali skupinah, za oblikovanje interpretativnih medijev in dejavnosti na podlagi simuliranih scenarijev ali resničnih primerov.
- Obiski in pristopi k interpretaciji: delo profesionalnega interpretatorja - vodnika, samostojno vodena pot, center za obiskovalce z razstavami ali druga oprema za interpretacijo. Uporaba "kontrolnih seznamov" ali "smernic za analizo", ki jih zagotovi učitelj, za oceno ustreznosti opreme ali storitve glede na strokovna merila interpretacije.
- Razprave in izmenjava analiz, opravljenih med obiskom primerov.
- Praktične vaje pri oblikovanju, izvajanju in načrtovanju interpretacije.
- Uporaba tehnik vrednotenja interpretiranja.

Vedno je bolj priporočljivo usposabljanje v obliki neposrednega stika z okoljem. V primeru usposabljanja brez neposrednega stika z okoljem je potrebno v različne module usposabljanja vključiti praktične vaje, ki morajo biti dovolj jasne, da jih udeleženci usposabljanja lahko pravilno izvedejo, vključno z:

- Teoretičnimi lekcijami s čim več primeri.
- Zelo jasnimi navodili za praktične vaje.
- Predstavitve rezultatov. Prav tako je pomembno vključiti neko obliko personaliziranega poučevanja v ta posred način učenja.

4. SLOVAR

**RURAL
HERITAGE**

4 SLOVAR

analiza potreb po usposabljanju

Sistematično ocenjevanje sedanjih in prihodnjih potreb po znanju in spretnostih glede na razpoložljivo znanje in spretnosti za izvajanje učinkovite strategije usposabljanja.

Komentarji:

- analiza potreb po usposabljanju temelji na:
 - (a) ugotavljanje potreb po znanju in spretnostih;
 - (b) oceno znanj in spretnosti, ki so na voljo pri delovni sili, in
 - (c) ocena vrzeli in pomanjkanja znanj in spretnosti;
- analiza potreb po usposabljanju se lahko izvede na ravni posameznika, organizacije, sektorja, države ali na mednarodni ravni; osredotoča se lahko na kvantitativne ali kvalitativne vidike (kot sta raven in vrsta usposabljanja) in mora zagotoviti, da se usposabljanje izvaja učinkovito in stroškovno učinkovito.

Vir: Cedefop, 2008.

delovno mesto

Skupek nalog in dolžnosti, ki jih opravlja ali naj bi jih opravljala ena oseba, tudi za delodajalca ali kot samozaposlena oseba.

Vir: MOP, 2008.

digitalna kompetenca / digitalna pismenost

sposobnost uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT). Komentar: digitalna kompetenca temelji na osnovnih spretnostih na področju IKT: uporaba računalnikov za iskanje, ocenjevanje, shranjevanje, izdelavo, predstavitev in izmenjavo informacij ter komuniciranje in sodelovanje v sodelovalnih omrežjih prek interneta.

Vir: Cedefop, 2008; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2006.

enota učnih izidov (ECVET)

Sestavni del kvalifikacije, sestavljen iz skladnega niza rezultatov (ECVET) znanja, spretnosti in kompetenc, ki jih je mogoče oceniti in potrditi;

ali

Skupek znanja, spretnosti in/ali kompetenc, ki so skladni deli kvalifikacije. Enota je lahko najmanjši del kvalifikacije, ki ga je mogoče oceniti, prenesti in po možnosti certificirati. Enota je lahko specifična za eno kvalifikacijo ali skupna več kvalifikacijam.

Komentar: značilnosti enot (vsebina, obseg, skupno število enot, ki sestavljajo kvalifikacijo, itd.) določi pristojni organ, odgovoren za kvalifikacijo na ustreznih ravneh. Opredelitev in opis enot se lahko razlikujeta glede na sistem kvalifikacij in postopke pristojnega organa. Vendar sistem ECVET predlaga, da se za vsako enoto predvidi:

- njegov splošni naslov;
- znanja, spretnosti in kompetence, ki jih vsebuje;
- merila za ocenjevanje ustreznih učnih izidov.

Vir: Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2009a; Cedefop, 2008.

e-učenje

Učenje s pomočjo informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT).
Komentarji:

- e-učenje ni omejeno le na "digitalno pismenost" (pridobivanje spretnosti IKT). Vključuje lahko več oblik in interpretacije dediščinebridnih metod: uporabo programske opreme, interneta, CD-ROM-a, spletnega učenja ali katerega koli drugega elektronskega ali interaktivnega medija;
- e-učenje se lahko uporablja kot orodje za izobraževanje in usposabljanje na daljavo, pa tudi za podporo neposrednemu učenju.
Vir: Cedefop, 2008.

europass

Zbirka petih dokumentov, ki državljanom pomagajo, da bolje predstavijo svoje spretnosti in kvalifikacije, ko se prijavljajo za delo ali študij v Evropi. Europass življenjepis in jezikovni potni list izpolnijo državljani sami; ostali trije dokumenti se lahko izdajo državljanom, ki pridobijo izkušnje na področju mobilnosti v drugi evropski državi (Europass mobilnost) ali končajo formalni program poklicnega izobraževanja ali usposabljanja (dodatek k spričevalu) ali visokošolskega izobraževanja (dodatek k diplomi).

Komentar: Europass spodbuja ustrezno vrednotenje učnih rezultatov, pridobljenih v formalnem, neformalnem ali priložnostnem okolju.

Vir: Vir: Cedefop.

Evropski sistem kreditnih točk za poklicno izobraževanje in usposabljanje (ECVET)

Tehnični okvir za prenos, potrjevanje in po potrebi kopičenje učnih izidov posameznikov za pridobitev kvalifikacije. Orodja in metodologija ECVET vključujejo opis kvalifikacij v enotah učnih izidov s pripadajočimi točkami, postopek prenosa in kopičenja ter dopolnilne dokumente, kot so učni sporazumi, prepisi zapisov in priročniki za uporabnike ECVET.

Komentarji:

- Namen tega okvira je spodbujati:
 - mobilnost oseb, ki se udeležujejo usposabljanja;
 - zbiranje, prenos in potrjevanje učnih rezultatov (formalnih, neformalnih ali priložnostnih), pridobljenih v različnih državah; - izvajanje vseživljenjskega učenja;
 - preglednost kvalifikacij;
 - skupno zaupanje in sodelovanje med ponudniki poklicnega usposabljanja in izobraževanja v Evropi.
- ECVET temelji na opisu kvalifikacij v smislu učnih izidov (znanja, spretnosti in/ali kompetenc), organiziranih v prenosljive in zbirljive učne enote, ki jim pripadajo kreditne točke in so vpisane v osebni zapis učnih izidov.

Vir: Cedefop; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2009a.

Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (EQF)

Referenčno orodje za opis in primerjavo ravni kvalifikacij v kvalifikacijskih sistemih, razvitih na nacionalni, mednarodni ali sektorski ravni.

Komentar: Glavne sestavine EOK so sklop osmih referenčnih ravni, opisanih z učnimi izidi (kombinacija znanja, spretnosti in/ali kompetenc), ter mehanizmi in načela za prostovoljno sodelovanje. Osem ravni zajema celoten razpon kvalifikacij, od tistih, ki priznavajo

osnovno znanje, spretnosti in kompetence, do tistih, ki se podeljujejo na najvišji ravni akademskega, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. EQF je prevajalnik sistemov kvalifikacij.

Vir: na podlagi Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije, 2008.

formalno učenje

Učenje, ki poteka v organiziranem in strukturiranem okolju (na primer v ustanovi za izobraževanje ali usposabljanje ali na delovnem mestu) in je izrecno opredeljeno kot učenje (v smislu ciljev, časa ali virov). Formalno učenje je z vidika učenca namerno. Običajno vodi do pridobitve certifikata.

Vir: Cedefop, 2008.

44

izobraževanje in usposabljanje na daljavo

Izobraževanje in usposabljanje na daljavo prek komunikacijskih sredstev: knjig, radia, televizije, telefona, dopisovanja, računalnika ali videa.

Vir: na podlagi ILO, 1979.

izobraževanje odraslih

Splošno ali poklicno izobraževanje za odrasle po začetnem izobraževanju in usposabljanju za poklicne in/ali osebne namene, katerega cilj je:

- zagotavljanje splošnega izobraževanja za odrasle o temah, ki jih posebej zanimajo (npr. na odprtih univerzah);
- zagotoviti nadomestno učenje osnovnih spretnosti, ki jih posamezniki morda niso pridobili v začetnem izobraževanju ali usposabljanju (npr. pismenost, računanje), in s tem;
- omogočiti dostop do kvalifikacij, ki iz različnih razlogov niso bile pridobljene v sistemu osnovnega izobraževanja in usposabljanja;
- pridobiti, izboljšati ali posodobiti znanje, spretnosti ali kompetence na določenem področju: to je stalno izobraževanje in usposabljanje.

Komentar: Izobraževanje odraslih je blizu, vendar ni sinonim za stalno izobraževanje in usposabljanje.
Vir: prilagojeno po Evropski fundaciji za usposabljanje, 1997; Cedefop, 2004.

ključna SPRETNOSTI / ključne kompetence

Vsota spretnosti (osnovnih in novih osnovnih spretnosti), potrebnih za življenje v sodobni družbi znanja.

Komentar: Evropska komisija v svojem priporočilu o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje navaja osem ključnih kompetenc:

- sporazumevanje v maternem jeziku;
- sporazumevanje v tujih jezikih;
- kompetence na področju matematike, naravoslovja in tehnologije;
- digitalne kompetence;
- učenje učenja;
- medosebne, medkulturne in socialne kompetence ter državljanske kompetence;
- podjetništvo;
- kulturno izražanje.

Vir: Cedefop, 2004; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2006.

kompensacijsko učenje

Učenje, namenjeno zapolnjevanju vrzeli, ki so si jih posamezniki pridobili med izobraževanjem ali usposabljanjem, predvsem zato, da se lahko udeležijo usposabljanja.
Vir: Cedefop, 2004.

koristi izobraževanja in usposabljanja

Socialno-ekonomska dodana vrednost izobraževanja in usposabljanja.
Pripombe:
• koristi izobraževanja in usposabljanja so lahko zasebne, tj. prejemajo jih posamezne osebe, podjetja ali institucije, ali javne, ki koristijo celotni regiji, gospodarstvu ali družbi;
• koristi so lahko denarne (na primer plače) ali socialno-ekonomske (zdravje, dobro počutje, socialna kohezija, zmanjšanje kriminala, zaposlovanje, produktivnost, rast).
Vir: Vir: Cedefop.

kreditni sistem

Instrument, ki je zasnovan tako, da omogoča zbiranje učnih rezultatov, pridobljenih v formalnih, neformalnih in/ali priložnostnih okoljih, in olajša njihov prenos iz enega okolja v drugega za potrditev. Kreditni sistem se lahko oblikuje z opisom:
• program izobraževanja ali usposabljanja in dodeljevanje točk (kreditnih točk) njegovim sestavnim delom (modulom, tečajem, praksam, disertacijskemu delu itd.); ali
• kvalifikacijo, ki uporablja enote učnih izidov in vsaki enoti pripiše kreditne točke.
Vir: Cedefop, 2008.

kurikulum

Seznam dejavnosti, povezanih z oblikovanjem, organizacijo in načrtovanjem izobraževanja ali usposabljanja, vključno z opredelitvijo učnih ciljev, vsebine, metod (vključno z ocenjevanjem) in gradiva ter ureditvijo usposabljanja učiteljev in vodij usposabljanja. Komentar: izraz kurikulum se nanaša na oblikovanje, organizacijo in načrtovanje učnih dejavnosti, medtem ko se izraz program nanaša na izvajanje teh dejavnosti.
Vir: Cedefop, 2008; Landsheere, 1979.

kvalifikacije

Kvalifikacija zajema različne vidike:
• Formalna kvalifikacija: formalni rezultat (spričevalo, diploma ali naziv) postopka ocenjevanja, ki se pridobi, ko pristojni organ ugotovi, da je posameznik dosegel učne rezultate v skladu z določenimi standardi in/ali ima potrebne kompetence za opravljanje dela na določenem področju dela. Kvalifikacija pomeni uradno priznanje vrednosti učnih rezultatov na trgu dela ter v izobraževanju in usposabljanju. Kvalifikacija je lahko pravna pravica za opravljanje poklica (OECD);
• Delovne zahteve: znanje, sposobnosti in spretnosti, potrebne za opravljanje posebnih nalog, povezanih z določenim delovnim mestom (MOP).
Vir: Cedefop, 2008, na podlagi Eurydice, 2006; European Training Foundation, 1997; OECD, 2007; ILO, 1998.

načrtovanje in oblikovanje tečajev usposabljanja

Nabor doslednih metodoloških dejavnosti, ki se uporabljajo pri oblikovanju in načrtovanju pobud in programov usposabljanja glede na zastavljene cilje.

Komentar: načrtovanje in oblikovanje tečajev usposabljanja vključuje analizo povpraševanja in potreb po usposabljanju, oblikovanje, usklajevanje in spremljanje izvajanja projektov ter oceno učinka usposabljanja.

Vir: na podlagi Le Préau, 2002.

nadaljnje izobraževanje in usposabljanje

Izobraževanje ali usposabljanje po začetnem izobraževanju in usposabljanju - ali po vstopu v poklicno življenje, katerega cilj je pomagati posameznikom pri:

- izboljšati ali posodobiti svoje znanje in/ali spretnosti;
- pridobivanje novih znanj in spretnosti za spremembo poklicne poti ali prekvalifikacijo;
- nadaljevanje osebnega ali poklicnega razvoja.

Komentar: stalno izobraževanje in usposabljanje je del vseživljenjskega učenja in lahko vključuje vse vrste izobraževanja (splošno, specializirano ali poklicno, formalno ali neformalno itd.). Je ključnega pomena za zaposljivost posameznikov.

Vir: Cedefop, 2004.

nastajajoče/nove spretnosti

Sposobnosti, po katerih se povečuje povpraševanje v obstoječih ali novih poklicih.

Komentar: ugotavljanje novih in nastajajočih potreb po znanju in spretnostih je ključnega pomena za preprečevanje vrzeli in pomanjkanja SPRETNOSTI, spodbujanje zaposljivosti državljanov in zadovoljevanje potreb gospodarstva.

Vir: Cedefop.

neformalno učenje

Učenje, ki je posledica vsakodnevnih dejavnosti, povezanih z delom, družino ali prostim časom. Ni organizirano ali strukturirano glede ciljev, časa ali učne podpore. Neformalno učenje je z vidika učenca v večini primerov nenamerno.

Komentarji:

- neformalni učni rezultati se lahko potrdijo in certificirajo;
- neformalno učenje se imenuje tudi izkustveno ali naključno učenje.

Vir: Cedefop, 2008.

neformalno učenje

Učenje, vključeno v načrtovane dejavnosti, ki niso izrecno označene kot učenje (v smislu učnih ciljev, učnega časa ali učne podpore). Neformalno učenje je z vidika učenca namerno.

Komentarji:

- neformalni učni izidi se lahko potrdijo in vodijo do certificiranja;
- neformalno učenje se včasih opisuje kot polstrukturirano učenje.

Vir: Cedefop, 2008

neusklajenost znanj in spretnosti.

Neravnovesje, v katerem raven ali vrsta razpoložljivih znanj in spretnosti ne ustreza potrebam trga dela.

Komentarji:

- neusklajenost znanj in spretnosti je lahko presežek ali pomanjkanje znanja, sposobnosti in kompetenc;
- neusklajenost znanj in spretnosti je mogoče analizirati na različnih ravneh (posameznik, podjetje, sektor, gospodarstvo);
- strokovnjaki razlikujejo med vertikalno neusklajenostjo (raven izobrazbe/usposobljenosti je višja ali nižja od zahtevane) in horizontalno neusklajenostjo (raven izobrazbe/usposobljenosti ustreza zahtevam delovnega mesta, vendar je vrsta izobrazbe/usposobljenosti neustrezna za trenutno delovno mesto).

Vir: Vir: Cedefop.

47

ocenjevanje učnih izidov

Postopek ocenjevanja znanja, spretnosti in/ali kompetenc posameznika glede na vnaprej določena merila (učna pričakovanja, merjenje učnih izidov). Ocenjevanju običajno sledi certificiranje.

Komentar: V literaturi se "ocenjevanje" običajno nanaša na ocenjevanje posameznikov, medtem ko se "vrednotenje" pogosteje uporablja za ocenjevanje metod ali izvajalcev izobraževanja in usposabljanja.

Vir: Cedefop, 2004.

ogrodje kvalifikacij

Instrument za razvoj in razvrščanje kvalifikacij (na nacionalni ali sektorski ravni) v skladu z nizom meril (z uporabo deskriptorjev), ki veljajo za določene ravni učnih izidov.

ali

Instrument za razvrščanje kvalifikacij glede na niz meril za določene dosežene ravni učenja, katerega cilj je povezati in uskladiti podsisteme kvalifikacij ter izboljšati preglednost, dostop, napredovanje in kakovost kvalifikacij v povezavi s trgom dela in civilno družbo.

Komentar: Kvalifikacijski okvir se lahko uporablja za:

- vzpostavitev nacionalnih standardov znanja, spretnosti in kompetenc; spodbujanje kakovosti izobraževanja;
- zagotoviti sistem usklajevanja in/ali povezovanja kvalifikacij ter omogočiti primerjavo kvalifikacij z medsebojnim povezovanjem kvalifikacij;
- spodbujanje dostopa do učenja, prenosa učnih rezultatov in napredovanja pri učenju.

Vir: Cedefop, 2008; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2008; OECD, 2007.

osnovno znanje informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT).

Spretnosti, potrebne za učinkovito uporabo osnovnih funkcij ocenjevanja, shranjevanja, ustvarjanja, predstavljanja in izmenjave informacij ter ocenjevanja, shranjevanja, ustvarjanja, predstavljanja in izmenjave informacij ter komuniciranja in sodelovanja v sodelovalnih omrežjih prek interneta.

Komentar: osnovna SPRETNOSTI IKT so zdaj del ključnih spretnosti/ključnih kompetenc.

Vir: Evropski parlament in Svet Evropske unije (2006); Cedefop, 2012.

**poklicno
izobraževanje in
usposabljanje
(VET).**

Izobraževanje in usposabljanje, katerega cilj je opremiti ljudi z znanjem, veščinami, spretnostmi in/ali kompetencami, ki se zahtevajo v določenih poklicih ali širše na trgu dela.
Vir: prilagojeno po Evropski fundaciji za usposabljanje, 1997.

**ponudnik
izobraževanja ali
usposabljanja.**

Vsaka organizacija ali posameznik, ki zagotavlja storitve izobraževanja ali usposabljanja.
Komentar: Izvajalci izobraževanja in usposabljanja so lahko organizacije, ki so posebej ustanovljene za ta namen, lahko pa so tudi drugi subjekti, kot so delodajalci, ki izvajajo usposabljanje v okviru svojih poslovnih dejavnosti. Ponudniki usposabljanja so tudi neodvisni posamezniki, ki ponujajo storitve.
Vir: Cedefop, 2008.

pooblaščen telo

Organ, ki izdaja kvalifikacije (spričevala, diplome ali nazive), s katerimi uradno priznava učne rezultate (znanje, spretnosti in/ali kompetence) posameznika po postopku ocenjevanja.
Vir: Cedefop, 2008.

**potrebe po
spretnostih**

povpraševanje po določenih vrstah SPRETNOSTI na trgu dela (celotno povpraševanje v državi ali regiji, gospodarskem sektorju itd.).
Opombe: analiza potreb po znanju in spretnostih (imenovana tudi ugotavljanje potreb po znanju in spretnostih) je namenjena ugotavljanju vrzeli in pomanjkanja SPRETNOSTI, predvidevanju potreb po znanju in spretnostih ter ocenjevanju zmogljivosti sistemov kvalifikacij (zagotavljanje izobraževanja in usposabljanja, sheme financiranja itd.) za izpolnjevanje potreb gospodarstva; predvidevanje potreb po znanju in spretnostih je postopek ugotavljanja SPRETNOSTI, ki jih bo gospodarstvo potrebovalo kratko-, srednje- ali dolgoročno; napovedovanje znanj in spretnosti ocenjuje povpraševanje po znanju in spretnostih (delovna mesta) in/ali ponudbo SPRETNOSTI (delovna sila), ki bo na voljo kratko-, srednje- ali dolgoročno.
Vir: Cedefop, 2010.

**potrjevanje učnih
izidov**

Postopek izdaje spričevala, diplome ali naziva, ki uradno potrjuje, da je pristojni organ na podlagi vnaprej določenega standarda ocenil niz učnih izidov (znanje, veščine, spretnosti in/ali kompetence), ki jih je posameznik pridobil.
Vir: Cedefop, 2008.

potrjevanje učnih izidov

Potrdilo pristojnega organa, da so bili učni izidi (znanje, spretnosti in/ali kompetence), ki jih je posameznik pridobil v formalnem, neformalnem ali priložnostnem okolju, ocenjeni na podlagi vnaprej določenih meril in so skladni z zahtevami standarda za potrjevanje. Validacija običajno vodi do certificiranja.

ali

Postopek potrditve s strani pooblaščenega organa, da je posameznik pridobil učne rezultate, merjene na podlagi ustreznega standarda. Potrjevanje je sestavljeno iz štirih različnih faz:

- prepoznavanje posebnih izkušenj posameznika skozi dialog;
- dokumentacijo, ki omogoča prepoznavnost posameznikovih izkušenj;
- formalno oceno teh izkušenj in
- potrjevanje rezultatov ocenjevanja, ki lahko privede do delne ali popolne kvalifikacije.

Vir: Cedefop, 2008; Svet Evropske unije, 2012.

primerljivost kvalifikacij

V kolikšni meri je mogoče določiti enakovrednost kvalifikacij raven in vsebina kvalifikacij (spričeval, diplom ali nazivov) na sektorski, regionalni, nacionalni ali mednarodni ravni.

Komentar: primerljivost kvalifikacij izboljšuje zaposljivost in mobilnost posameznikov. Tega izraza ne smemo zamenjevati z izrazom "enakovrednost kvalifikacij" (ki se nanaša na podobnost vrednosti spričeval ali diplom).

Vir: Cedefop, Bjørnåvold, Tissot, 2000.

priznavanje učnih izidov

Uradno priznavanje: postopek dodeljevanja uradnega statusa znanju, spretnostim in kompetencam z:

- potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja;
- podelitev enakovrednosti, kreditnih točk ali oprostitev;
- podelitev kvalifikacij (spričeval, diplom ali nazivov).

in/ali

Družbeno priznanje: priznanje vrednosti znanja, spretnosti in/ali kompetenc s strani gospodarskih in družbenih deležnikov.

Vir: Cedefop, 2008.

raven kvalifikacij

Izraz zajema dva vidika: Raven dosežkov v formalnem izobraževanju in usposabljanju, priznana v kvalifikacijskem sistemu ali kvalifikacijskem ogrodju.

ali

Raven znanja, pridobljenega z izobraževanjem in usposabljanjem, delovnimi izkušnjami ali v neformalnih/neformalnih/okoljih.

Komentarji:

- raven kvalifikacije je pogosto določena s pričakovanji v kvalifikacijskih sistemih ali z opisniki ravni iz ogrodij kvalifikacij;
- lahko se določi tudi s poklicnim profilom (na primer opis učnih izidov, potrebnih za opravljanje nalog, povezanih z delovnim mestom, na določeni ravni odgovornosti in samostojnosti).

Vir: Cedefop.

sektor

Skupina podjetij z enako glavno gospodarsko dejavnostjo (npr. kemikalije).

ali

Združevanje poklicnih dejavnosti glede na njihovo glavno gospodarsko funkcijo, izdelek, storitev ali tehnologijo.

Vir: Cedefop, 2008; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2008.

socialni partnerji

Združenja delodajalcev in sindikati tvorijo dve strani socialnega dialoga. Pripombe:

- koncept "socialnega partnerja" izvira iz Francije in Nemčije, nato pa je bil prevzet v krogih EU;
- tristranski socialni dialog vključuje tudi javne organe in/ali predstavnike civilne družbe, nevladnih organizacij itd.

Vir: Cedefop, 2008.

50

spretnost

Sposobnost uporabe znanja in strokovnega znanja za opravljanje nalog in reševanje težav.

Vir: Cedefop; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2008.

Standardi

Niz elementov, katerih vsebino določajo pooblašči akterji.

Komentarji: Razlikujemo med več vrstami standardov:

- standard usposobljenosti se nanaša na znanje, spretnosti in/ali kompetence, povezane z opravljanjem dela;
- izobraževalni standard se nanaša na učne cilje, vsebino učnih načrtov, vstopne zahteve in vire, potrebne za doseganje učnih ciljev;
- poklicni standard se nanaša na opis dejavnosti in nalog, povezanih z določenim delovnim mestom in njegovim opravljanjem;
- standard ocenjevanja se nanaša na izjave o učnih izidih, ki jih je treba oceniti, in uporabljeno metodologijo;
- standard potrjevanja se nanaša na izjave o ravni dosežkov, ki jih mora doseči ocenjevana oseba, in na uporabljeno metodologijo;
- certifikacijski standard se nanaša na navedbo pravil, ki se uporabljajo za pridobitev certifikata ali diplome, in na pravice, ki jih ta prinaša. V skladu s sistemom so lahko ti standardi opredeljeni ločeno ali pa so del enega dokumenta.

Vir: Cedefop, 2008.

trener

Vsakdo, ki opravlja eno ali več dejavnosti, povezanih s (teoretičnim ali praktičnim) usposabljanjem, bodisi v ustanovi za izobraževanje ali usposabljanje bodisi na delovnem mestu.

Komentarji:

- ločimo dve kategoriji trenerjev:
 - strokovni vodje usposabljanja so strokovnjaki za usposabljanje, katerih delo lahko sovпада z delom učitelja v ustanovi za poklicno usposabljanje;
 - občasni ali priložnostni izobraževalci so strokovnjaki na različnih področjih, ki v okviru svojih običajnih dolžnosti opravljajo dejavnost usposabljanja s krajšim delovnim časom, bodisi v podjetju (kot mentorji in mentorji novincev in vajencev ali kot izvajalci usposabljanja) bodisi zunaj podjetja (z občasno ponudbo svojih storitev v ustanovi za usposabljanje);
- trenerji lahko opravljajo različne naloge:
 - oblikovanje dejavnosti usposabljanja;
 - organizirati in izvajati te dejavnosti;
 - zagotoviti dejansko usposabljanje (prenos znanja, izkušenj in spretnosti);
 - pomagati vajencem pri razvoju njihovih spretnosti z nasveti, navodili in pripombami med celotnim vajeništvom.

Vir: Cedefop, 2004; AFPA 1992.

51

učenje

Proces, v katerem posameznik usvaja informacije, ideje in vrednote ter tako pridobiva znanje, znanje in izkušnje, spretnosti in/ali kompetence.

Komentar: učenje poteka z osebnim razmislekom, rekonstrukcijo in socialno interakcijo. Lahko poteka v formalnem, neformalnem ali priložnostnem okolju.

Vir: Cedefop, 2008.

učitelj

Oseba, katere naloga je posredovanje znanja, izkušenj ali spretnosti učencem v izobraževalni ustanovi ali ustanovi za usposabljanje.

Komentar: Učitelj lahko opravlja več nalog, na primer organizira in izvaja programe/tečaje usposabljanja ter prenaša splošno ali specifično, teoretično ali praktično znanje. Učitelj v poklicno usmerjeni ustanovi se lahko imenuje "trener".

Vir: Cedefop, 2004; AFPA 1992.

učni izidi / učni dosežki

Nabor znanja, spretnosti in/ali kompetenc, ki jih je posameznik pridobil in/ali jih je sposoben pokazati po končanem formalnem, neformalnem ali priložnostnem učnem procesu. ali Izjave o tem, kaj učenec ve, razume in je sposoben narediti po končanem učnem procesu, ki so opredeljene v smislu znanja, spretnosti in kompetenc.

Vir: Cedefop, 2008; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2008.

<p>usposobljenost</p>	<p>Sposobnost ustrezne uporabe učnih rezultatov v določenem kontekstu (izobraževanje, delo, osebni ali poklicni razvoj). ali Sposobnost uporabe znanja, spretnosti in osebnih, socialnih in/ali metodoloških sposobnosti v delovnih ali študijskih situacijah ter pri strokovnem in osebnem razvoju. Komentar: usposobljenost ni omejena na kognitivne elemente (ki vključujejo uporabo teorije, konceptov ali tihega znanja); vključuje tudi funkcionalne vidike (vključno s tehničnimi spretnostmi) ter medosebne lastnosti (npr. socialne ali organizacijske spretnosti) in etične vrednote. Vir: Cedefop; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2008.</p>
<p>vrednotenje izobraževanja in usposabljanja</p>	<p>presojanje vrednosti intervencije, programa usposabljanja ali politike glede na merila in standarde (kot sta ustreznost ali učinkovitost). Vir: Cedefop, 2011.</p>
<p>vrzel v znanju in spretnostih</p>	<p>Položaj, v katerem posameznik nima ustrezne ravni SPRETNOSTI za ustrezno opravljanje svojega dela. Komentarji: • vrzeli v znanju in spretnostih je mogoče analizirati na ravni posameznika (z revizijo SPRETNOSTI), na ravni podjetja/sectorja ali na regionalni, nacionalni ali mednarodni ravni; • vrzeli v znanju in spretnostih so lahko povezane z nezadostno ravno kvalifikacij, lahko pa se nanašajo tudi na primere, ko ima delovna sila ustrezno raven kvalifikacij, vendar ji primanjkuje določenih vrst znanja (na primer vodstvenih sposobnosti) ali izkušenj, potrebnih za ustrezno opravljanje naloge ali delovnega mesta. Vir: Cedefop, 2010.</p>
<p>vseživljenjsko učenje</p>	<p>Vse učne dejavnosti, ki se izvajajo vse življenje in katerih rezultat je izboljšanje znanja, spretnosti, veščin, kompetenc in/ali kvalifikacij iz osebnih, družbenih in/ali poklicnih razlogov. Vir: Cedefop, 2008.</p>
<p>zaposljivost</p>	<p>Kombinacija dejavnikov, ki posameznikom omogočajo, da se zaposlijo, ostanejo zaposleni in napredujejo v poklicni karieri. Komentar: zaposljivost posameznikov je odvisna od: • osebne lastnosti (vključno z ustreznim znanjem in spretnostmi); • kako so te osebne lastnosti predstavljene na trgu dela; • okoljski in družbeni konteksti (spodbude in priložnosti, ki so na voljo za posodabljanje in potrjevanje njihovega SPRETNOSTI) ter • gospodarski kontekst. Vir: Cedefop, 2008, adaptedado de Scottish Executive, 2007; The Institute for Employment Studies, 2007.</p>
<p>zelena SPRETNOSTI</p>	<p>Sposobnosti, potrebne za življenje, razvoj in podporo družbi, katere cilj je zmanjšati negativni vpliv človekovih dejavnosti na okolje. Opombe: splošna zelena SPRETNOSTI pomagajo pri ozaveščanju ali izvajanju dejavnosti, ki so gospodarne z viri, ekološkem državljanstvu itd.; posebna zelena SPRETNOSTI so potrebna za izvajanje standardov in postopkov za zaščito ekosistemov in biotske</p>

raznoverstnosti ter zmanjšanje porabe energije, materialov in vode; visoko specializirana zelena SPRETNOSTI so potrebna za razvoj in izvajanje zelenih tehnologij, kot so obnovljivi viri energije, čiščenje odpadnih voda ali recikliranje.

Vir: Vir: Cedefop.

znanje

Rezultat usvajanja informacij z učenjem. Znanje je skupek dejstev, načel, teorij in praks, povezanih s področjem študija ali dela. Komentar: obstajajo številne opredelitve znanja. Kljub temu sodobna pojmovanja znanja temeljijo na več osnovnih razlikovanjih:

- Aristotel je razlikoval med teoretično in praktično logiko. V skladu s tem razlikovanjem sodobni teoretiki (Alexander et al., 1991) razlikujejo med deklarativnim (teoretičnim) in proceduralnim (praktičnim) znanjem. Deklarativno znanje vključuje trditve o določenih dogodkih, dejstvih in empiričnih posplošitvah, pa tudi globlja načela o naravi resničnosti. Proceduralno znanje vključuje heuristike, metode, načrte, prakse, postopke, rutine, strategije, taktike, tehnike in trike (Ohlsson, 1994);
- je mogoče razlikovati med oblikami znanja, ki predstavljajo različne načine učenja o svetu. Takšne sezname so poskušali sestaviti različni avtorji, vendar se zdi, da so pogosto zastopane naslednje kategorije:
 - objektivno (naravoslovno/znanstveno) znanje, ocenjeno na podlagi gotovosti;
 - subjektivno (literarno/estetsko) znanje, ki se presoja na podlagi avtentičnosti;
 - moralno (človeško/normativno) znanje, ki se presoja na podlagi kolektivnega sprejemanja (pravilno/nepravilno);
 - versko/božansko znanje, ki se presoja na podlagi sklicevanja na božansko avtoriteto (Boga).

To osnovno razumevanje znanja je podlaga za vprašanja, ki jih postavljamo, metode, ki jih uporabljamo, in odgovore, ki jih dajemo pri iskanju znanja;

- znanje vključuje tiho in eksplicitno znanje. Tacitno znanje (Polanyi, 1967) je znanje, ki ga imajo učenci in ki vpliva na kognitivno obdelavo. Vendar ni nujno, da ga izražajo ali se ga zavedajo. Eksplicitno znanje je znanje, ki se ga učenec zaveda, vključno s tacitnim znanjem, ki se pretvori v eksplicitno obliko tako, da postane "predmet mišljenja" (Prawat, 1989).

Vir: Cedefop, 2008; Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2008.

CEDEFOP (Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja). 2014. *Terminologija evropske politike izobraževanja in usposabljanja: Izbor 130 ključnih izrazov* (2. izdaja). Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije. Pridobljeno s spletne strani: <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4117>

Opozorilo: Za določitev terminologije, ki se bo uporabljala v rezultatih projekta Rural Heritage, je bil uporabljen slovar Terminologija evropske politike izobraževanja in usposabljanja: izbor 130 ključnih izrazov (2. izdaja).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Foto: Tomo Jeseničnik